

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 4 МАЯ 1911. ЧИСЛО 18

VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, MAY 4, 1911. No. 18.

Думки на часї.

II.

Гень, у далекій, африканській країнї, в Єгиптї, воно почало ся. В безодонних болотах Нїлю вилягли ся не лиш страшні крокодилї, що то острими, наче пилка, зубами перерізують чоловіка у двоє, та які рівночасно в разї потреби — то значить тодї, коли бачать свою безсильність — вміють плакати густими, грубими сльозами, — але з тих болот вилягла ще друга страшнїйша першої потвора, з тими самими прикметами що крокодиль, однак о стільки небезпечнїйшими, що скріпленими людським розумом. І отся то потвора — на імя їй кастовість, — неначе кровожадний вампір, протягом довгих столїть середних віків, пила цвитучу кров народів, гасила ясне сьвітло у їх серцях і душах і вона то, стільки разів вже топлена таки у своїх власних сльозах і крови, оживши опять в Европі, намагає ся і у наш народ тут, в Америцї, запустити свої кіхтї, щоб розбити його єдність, та в сей спосіб лекше над ним запанувати.

Так, се факт. З краю фараонів і убожествлюваних волів прийшло до нас отсе добро, яке починає так приятно воняти по усїй нашій країнї, кидаючи зародні розкладу в наше суспільне житє. Давнїйше, перед пару ще роками, наше сьвященьство жило і працювало з народом — нинїшне (річ природна, і то на щастє для нас з многими ще виїмками) уважає „фольків“ за средство, а не за цїль, уважає за матеріял до осягненя своїх цїлий, то є до загарбаня диктаторсько-самодержавної власти виключно у руки своєї касти.

І отсї диктаторсько - самодержавні аспірації декого з нашого сьвященьства льоґічно толкують усї його виступи, дїла і слова, що збули ся послїдними часами. Мірилом сего є „Душпастир“, орґан сьвященьства, якого статї з двох послїдних чисел аж надто ясно говорять, що декому ходить не о духове добро, не о просьвіту народу, як лиш виключно тільки о власть, о звичайну, самодержавно-диктаторську силу в нашій одинокій інституції, т. є в Р. Н. Союзї. І воно (то є се сьвященьство), топчучи навіть науку Христа, що сказав: „Царі в поган панують над ними, і тї, що власть над ними мають, доброліями звуть ся. Ви-ж не так: тільки-ж найбільший між вами, нехай буде найменьший, а хто старший, як слуга“, (Єванг. від сьв. Луки, XXII., 24—26), з усїм апаратом єзуїтських підступів, усїми підпавними під руку способами, менче о те, чи вони гідні чи не гідні, не говоримо вже: християнської, але навіть „поганської“ етики, (бо-ж прецінь „цїль осьвячує средства“) йдуть забором на нашу орґанізацію, силкують ся дістати її у свої руки.

Сказалисьмо: не ходить їм о просьвіту народу; їм та просьвіта байдужна, наче торішний сніг і вони, коли про ню говорять, то сї слова суть лиш пустим звуком, без змісту, без ваги, — „пускають людям блахмана“ — уживаючи власних слів „Душпастира“. І [illegible] много [illegible] [illegible] но хотьби тому [illegible] жадано [illegible] Р. Н. Союза без-проволочного усуненя тодїшного редактора за се, що поважив ся писати в „Свободї“ таку невинну, популярно-наукову річ, як „Шляхами знаня“, та згадав якось раз в новинцї, що і звірі мають свої питомі способи порозумлюваня. Та сама доля стрінула і теперішного редактора. За поміщене в найлїпшій вірі і виключно тільки в обороні прав нашої церкви статї „Латинська інвазія на нашу церков“ та за перепечатанє з так поважного журналу, яким є „Літ. Наук. Вістник“ найневиннїйшої розвідки „Чи слово піп є образливе“, засуджено його без переслуханя „на смерть“, і письмом до Гол. Уряду, підписаним кількадесятьма сьвящениками, зажадано катеґорично, аби його сейчас викинено на брук, грозячи в разї несповненя сего указу „консеквенціями“. Виходить отже, що „Свобода“ не сьміє людям писати про нїчо поважнїйшого, путнього, не сьміє отвирати очий на грозячі небезпеки, бо сейчас всякі... „консеквенції“. „Фольк“ добрий після вас до плаченя, а на се чим він дурнїйший, тим лїпше! Просьвіта для нього шкідлива, бо просьвічений хлоп зажадає від вас, аби ви були такими, якими жадає вас мати ваше сьвяте зване...

Урядники Р. Н. Союза оказали ся однак більше людяними, в більшим зрозуміием моралї, як сї, що невпинно своїми устами її голосять. І нараз крокодилячі сльози обсохли, а місто них показали ся зуби. Що правда, дїтвацько-сьмішні зуби, а тим самим не небезпечні тим, проти кого вони звернені, не вчинили нїякої шкоди, а лиш осьмішили отсих, що їх показали. Бо не урядники суть „башибожуками“, але власне автор статї „Вилїзає помаленьки шило з мішка“ і його однодумцї є ними, і то тим більше, що „йдучи тільки за нюхом свого носа, питомих, а при тім на нїякій практицї неопертих примх“ жадають для себе якихсь таких величезних і у нїякій орґанізації не можливих привілеїв. І сї урядники, за се, що перебравши перед пару лїтами з ваших таки рук стоячу вже над берегом пропасти, зруйновану матеріяльно і морально орґанізацію, поставили її на ноги, довели до цвитучого стану і народови заховали народне власне добро; за те, що не пішли за голосом ваших примх і не нагнали чоловіка, який нї на волосок не відступив від християнських принціпів, лиш назвав се чорним, що і дїйсно є чорне — за се сї урядники удостоїли ся тої чести, що названо їх в „Душпастири“ башибожуками, верховодячою клїкою, батюшкою Миколою і т. п. А з предсїдателя, який хотячи направити се, що ви попсували, який хотячи злучити своїми хлопськими руками а вашими, сьвященичими руками, розбитий Союз, наїздив ся таки своїм власним коштом по усїй Пенсильванії, натовк ся по всїляких дірах і вертепах нераз з нараженем свого житя, з того чоловіка ви позваляєте собі робити невмістні жарти, і прозиваєте його, наче малі дїти. І зовсім не о переміну назви вам ходить, не тому стільки злости і злоби, що сю зміну не переведено, але тому, що не вдало ся так [illegible] власть в Р. Н. Союзї в свої руки, що не поталанило загарбати його орган! Так само і слова наведеної повисше статї „Чи тільки МкАду видає достойних людей на місце „зіспендуваних“ урядників“... треба читати: яким правом предсїдатель посьмів місто зрезиґнувавшого добровільно (а не суспендованого!! — як пише „Душпастир“) з уряду контрольора, п. Е. Гвоздика, покликати якогось „фолька“, а не одного з нас!?..

Словом, уся хрия і увесь роздор на нашій американській Руси-Українї повстав тільки по тій причинї, що народивша ся каста силоміць хоче усе загарбати в свої руки. І то власне тодї, коли папа, найвисша власть в католицькій церкві, видає свій декрет, яким категорично заборонює католицьким сьвященикам займати ся фінансовими справами в суспільних і економічних інституціях. „Послїдними часами — слова папського декрету — при помочи Божій повстало богато християнських інституцій, як банків, кас ощадности, товариств запомогових і т. п. з цїлью несеня матеріяльної помочи потребуючим. Гуманітарні сї інституції заслугують на опіку сьвященьства, однак не в тій степени, щоби відривали його від обовязків свого стану і не лицювали з повагою їхнього званя“. І тому то папа безуслівно заказує сьвященикам принимати уряди: предсїдателїв, директорів, секретарів, касієрів і т. п.

Як читаємо в часописях, римо-католицький епископ James Davis, з Davenport, Ia. сими днями видав обіжник до підчиненого йому духовеньства, пригадуючи йому згаданий висше папський обіжник і грозячи в разї непослуху його постановам суспензією. Сьвященики його дієцезії мусять зложити всї уряди в бизнесових інституціях, всї уряди по поодиноких парохіях того рода, що вимагають від них пікнованя ся чужим грошем, видаванє часописей для власного зиску, і т. п.

Чи не порадно булоб, щоб і наша духовна власть, яка уже стільки разів показала свою батьківську дбайливість про добро люду, рівнож поступила в сей самий спосіб; а тодї зажилибисьмо всї, наче в раю: в Р. Н. Союзї запанувалаб згода, мир і тишина, бо а limine ударемнено-б усї диктаторсько-самодержавні інспірації наших духовних кандидатів на „батюшку Миколу“ а за сим і одинокий товчок теперішних роздорів, а по поодиноких парохіях знова усталиб всї нарікання і крики на господарку сьвящеників парохіяльним грошем. Усуваючи спокусу до зла — усуне ся і зло само.

Наші церкви в небезпецї!

(Статя надіслана).

Припадково попало менї в руки число 15-те польської часописи: „Gwiazda Polarna“. Перекидаючи сторінки сеї ґазети, подибав я вельми важну і цікаву новину, про яку думаю, що вона також повинна заінтересувати і нас, Русинів. Річ є в тім: Перед кількома тижнями з'їхало ся в Скрентон, Па. пятьох айриш-ських епископів в резиденцію еп. Гобана. Представникам анґлійської преси заявлено, що цїлью з'їзду вибранє трьох відповідних кандидатів, яких має представити ся римській курії для іменованя з поміж них наслїдника померлого недавно архіепископа Райна. Рівнож мало ся на тім з'їздї радити також і про загальне добро католицької церкви.

І дїйсно радило ся! Тільки над зовсїм чимсь иньшим. Именно на сїм з'їздї айришські епископи обробили крадьки плян, з цїлею переформованя його в стейтовій леґіслятурі, в Гаррісбурґу. По евентуальнім принятю в леґіслятурі сего нового права, усталаб цїлковито всяка народна автономія по католицьких парохіях і всїх орґанізаціях з церковною закраскою. Цїлковитим, неограниченим паном і диктатором у них бувби тільки архієпископ; сьвященик бувби лиш аґентом, щось в родї посесора, архієпископського маєтку. А народ? Народ мавби тільки збирати гроші на церкви і платити, будувати храми і знов платити — тай більш нїчого. Весь маєток бувби виключною власностю архієпископа, і ним він мігби зовсїм розпоряджати після своєї волї.

Цїлий плян в цїли переведеня сего нового права був ґенїяльно обдуманий та оброблений місцевим комітетом в Гаррісбурґу. Одначе, на превелике нещастє для комітету, а щастє для нас усїх Славян, стало ся таке, що скорше, як інтересованим хотїло ся, дізнали ся про сей плян люди непокликані, чи то, після їх гадки, „неблаґонадьожні“. Именно дізнав ся про грозячу небезпеку, Поляк лоєр, Тома Буткевич, з Вілксбери, Па. Він, бачучи наглядно, які то кайдани кують ся на славянські (бо лиш такі проєктований закон міг мати на оцї) церкви і орґанізації, кинув ся сейчас між стейтових конґресманів і многих з них йому вдало ся переконати, що куюче ся право є неконституційне, позаяк загрожує особистій свободї, а сприяє і підпомагає грабленю народного добра. Вислїд був такий, що коли згаданий „біл“ предложено під обради Палати Послів, він перепав ледви 4-ма, кажу словами: чотирма голосами менчости.

На разї перша небезпека минула, перший напад не вдав ся. Однак айриші не заснули, не дали ще за виграну. В найкоротшім часї „біл“ прийде опять під обради, а зовсїм певно, що інтересовані тимчасом доложать усїх старань, аби він тим разом вже не перепав. З наказу айришських епископів розвине ся, (або і вже розвинено) шалену аґітацію поміж послами — на шкоду усему Славянству, а передовсїм нам, Русинам.

Так, бо головно проти Славян, а в тім зглядї проти нас звернене є вістрє сего нового права. Наші церковні маєтки суть ще в руках народа (не всї! — Пр. Ред.), а управа ними лежить виключно тільки в руках народа посередництвом вибираних народом урядників. Сї урядники, в злуцї зі своїм сьвящеником, управляють церковними маєтками і на головнім, річнім мітинґу суть обовязані здавати справозданє перед усїм народом. І ся автономія славянських церков є сїллю в очах айришських епископів. Вони хотїлиб притьмом тих кількадесять мілїонів, яку то вартість представляють церковні маєтки пенсильвенійських Славян, одним махом загарбати. І тому то придумали сей хитрий а небезпечний для нас плян. Переформувавши свій „біл“ в леґіслятурі, вони будуть тодї диктувати нам права, вони будуть заряджувати церковним майном, а народови скажуть ясно: се наше добро, тобі до нього засї! — мимо того, що той народ придбав се добро своїм кервавим потом.

Чи бачите тепер, пенсильвенїйські Русини, яка грізна хмара зависла над вашими головами? Ще хвилина — і може бути запізно.

І ми мусимо подбати, щоб се народне добро, наші церкви, отсей наш однїсенький добуток на чужинї за весь час нашого єствованя в Америцї, не дістав ся в ворожі руки. Нехай сї, що колись не хотїли навіть говорити з нашими сьвящениками, а за нами кидали камінєм, не ликують тепер над нами. Ми не повинні допустити до сего, аби народ зглядом своїх церковних маєтків зіпхнено до ряду нерозумних сотворінь, що не суть здібні управляти тим, що своїми власними руками придбали. Проч з непрошеними опікунами! Нехай Ірляндцї, коли їм се любо, закладають собі самі ланцюх на шию. Наш народ, поки що, ще такої невільницької тресури не знає — і знати не сьміє, нехайби її і не знати під чиїм плащиком хотїли поміж нас перепачкувати. Віддайте „кесареви, що кесарево“, але народови лишіть, що народне.

Для нас, пенсильвенійських Русинів, ратунок є лиш один: кождий Русин-сітізен, що голосував на стейтового посла із свойого дистрикту, нехай тепер письменно, або устно (коли його знає) зверне ся до нього з рішучим зазивом, аби не сьмів голосувати в стейтовій палатї послів за подібним білем; дальше, усї наші церковні конґреґації, чи то громади, які не хотять стати айришськими наймитами таки в своїй власній хатї, нехай рівнож шлють громадну петицію до посла із свойого виборчого дистрикту. Засипані листами і петиціями посли, побачать, що народ добре розуміє, в чім річ, та не дасть себе опісля задурманити викрутами, будуть боятись ся публичної опінії, і станують в обороні загрожених народних прав. Тут також отвирає ся найгарнїйша нагода для нашого патріотичного духовеньства, відчинити народови очи на грозячу небезпеку і поучити його, в який спосіб йому боронити ся. І котрий з наших сьвящеників любить дїйсно „менчого брата“, котрому дїйсно лежить на серци народне добро — той піде за тим голосом, в імя національної лучности і добра.

Мих. Н. Галькович.

ІЛЯРІОН ГРАБОВИЧ.

МАРТА БОРЕЦЬКА.

ІСТОРИЧНЕ ОПОВІДАНЄ.

(Конець).

Бояри віддалили ся. Тепер став Холмський з погрозами допитувати ся Марти про мнимі тайні союзи з Литвою. Посадниця уважала за річ недостойну відповідати ворогови і на всякі допити мовчала. Видячи, що грозьбами не може зломити її твердої волі, змягчив Холмський свій голос і сказав: „Марто! государ повірить одному твому слову“...

„От моє слово — відповіла Марта: нехай Іван розкаже умертвити мене, а тоді може не бояти ся ні Литви, ні Казиміра, ні самого Новгорода!“...

Князь Холмський вийшов і хоть твердий ворог, та преці подивляв у своїй души великодушність Марти. Горожани тиснули ся густими громадами около дому Борецької; надармо відганяли їх московські воїни, нарід хотів видїти героїчну оборонницю вольности. Нараз розляг ся воздухом по всїх пяти частях поважний голос вічевого дзвона, і нарід на той звук позабув на хвилю долю Марти і спішив на Вадимове місце. А там вїзджав у Новгород Іван з повним торжеством, під тїнию хоругви вітчини, посеред великого числа московських полків, в вінци Мономаха із мечем у руці...

Марта, замкнена у своїм домі, почула голос дзвона і грімкі оклики: „Нехай живе государ всеї Руси і Великого Новгорода!“ Її серце стрепенулось — бідне серце, переповнене любовю до своєї вітчини!...

„Чи давно“ — сказала вона до своєї миленької доньки, що склонивши голову на її грудь, з сердечним чувством глядїла їй в очи — „чи давно то, як у подібний спосіб славив Новгород свою вольність і Марту? Тепер він здоптаний, мусить по неволи славити ворога! Небавом увидить мою кров, тай сліз своїх не буде вільно йому показати!... Нераз з тяжким жалем буде споминати мене й колишню свою вольність, но звільна привикне до чужих кайдан, і хиба тілько слабі, холодні сліди мого биту останнуть в переказах будучности!... Геройство палає завсїгди огнем до великих діл, жертвує дорогоцінний спокій і всї милі радости житя, щоби тільки видїти щастє своєї вітчини. Но тяжко, сли найдуть ся люди, котрі відплатять невдякою! Я могла-б любувати ся родинним щастєм, вдоволенєм доброї матери, богацтвом, добродійством, загальною любовю, почитанєм людий і — самою сердечною тугою за твоїм великим отцем: но я все принесла у жертву для свободи мого народу — навіть саме чувство жіночого серця, навіть житє власних синів!“ — (Тут у перший раз наповнились очи Марти сльозами жалю.) — „Прости мені, тїне великодушного мого мужа! Се порушенє мого серця єсть послїдним голосом жіночої слабости. Я кляла ся заступити твоє місце у вітчині і дійсно сповнила свою присягу, — не дармо московський князь уважає мене гідною згинути враз з новгородською вольностю! Ти позавидував би моїй доли, сли бись еще жив для вітчини; сама невдяка деяких зрадників вітчини побільшила би в твоїх очах ціну великодушної жертви. Тепер я спокійно ожидаю смерти!... Знаю Івана!... Він знає Марту — не пощадить її, бо лиш тим одним ударом здавить новгородську вільність! За ним сила війська, а против него ніхто не повстане з слабої горстки Новгородцїв, щоби вирвати мене з хижих рук! Ні, я з радостю положу голову у жертву вітчині! Многі герої старини побіджені бояли ся смерти з рук ворога — я не бою ся її! Небо розпоряджує житєм і смертю людий; чоловік єсть тільки паном у своїх ділах і чувствах“.

Ксеня слухала з увагою матери і розуміла її слова.

Перед Софійською церквою зліз Іван з коня. Там очікували його архиепископ Теофіль з духовеньством. Іван війшов у церкву і приніс жертву молитви і вдячности Всевишньому... Разом з ним були всї московські воєводи.

Потім удав ся московський князь до дому Ярослава і призвав знатнійших новгородських бояр до богато заставленого стола; між біднійших горожан роздавав золото. Бояри понуро сидїли за столом, але біднійші горожани радо споглядали на золото і славили добросердність і велику любов нового монарха...

В вечер явили ся многі сторожі на улицях і розказали горожанам віддалити ся до своїх домів. Але цікаві крадьком виходили з домів і видїли в глубоку північ Івана і Холмського, як ішли в тишині до Софійської церкви; два воїни осьвічували їм дорогу смолоскипами. Вони пристанули коло церкви, і Іван підійшов до могили молодого Мирослава... Щось довго говорив з Холмським, і здавало ся, як би випоминав йому смерть того хороброго борця... Новгородці пригадали собі тоді, що Іван відбив своїм щитом меч оруженосця, котрий хотїв убити Мирослава; вони дивували ся, але не знали ніколи властивої причини, чому ходив Іван ночию на могилу їх славного полководця. Але ті самі горожани були еще сьвідками чого иньшого, що їх переняло страхом: вони видїли множество смолоскипів на великій площі, чули стук сокир — і високий шафот явив ся перед домом Ярослава... Новгородці думали, що Іван нарушить слово, і що гнів його поразить всїх знаменитих горожан.

З розсьвітом загреміли воєнні бубни. Всї полки московські були в руху, а Холмський з обнаженим мечем їздив по вулицях. Нарід трепетав, але зібрав ся на великій площи, щоби там узнати свою долю. Там на шафоті лежав топір... Від Славянської части аж до Вадимового місця стояли воїни з блискучим оружем і з грізним видом; воєводи сидїли на конях перед своїми дружинами. Наконець упали зелїзні запори, і брама Борецьких відчинила ся... Виходить Марта у золотій одежі і в білім покривалї... Старець Теодозій несе ікону перед нею. Блїда, но сильна в души Ксеня провадить її за руку. Копія і мечі окружають їх. Не видно лиця Марти; но так величаво ходила вона завсїгди улицями, коли урядники очікували її в раді або горожани на вічу. Нарід і воїни замовкли — трівожна тишина запанувала... Посадниця пристанула перед домом Ярослава. Теодозій поблагословив її. Вона хотїла обняти еще свою доньку, но Ксеня впала без духа... Марта положила руку на її серце, — сим знаком оказала послїдну матерню любов і вийшла на високий шафот... Зірвала з своєї голови покривало: лице видало ся блїде, але спокійне; поглянула на Вадимове місце, де статуя Вадима, з розказу Івана лежала на земли розбита; глянула на мрачне, хмарами покрите небо, потім пустила свій зір з любовю і глубоким жалем на новгородських горожан і приближила ся до знаряду смерти... Огонь вдохновеня блиснув в її оці, і з уст її роздав ся голосний сьпів:

„Се місце Вадима кровю полите
За народа долю — сьвяту свободу!
На статую гляньте звернену, розбиту...
І я за ту вольність на смерть днесь
іду!...
Чому ся так дивиш, Новгороде, сумно?
Поглянь — я спокійна: не плач же
за мнов!
Лиш плач над собою, бо тут тобі
трумну
Вчинив дикий ворог безбожнов руков!..
О городе милий! братя-горожани!
Чи чуєте грізний стук?
Погляньте — то ворог приніс вам
кайдани!
Не милий то дзвона вічевого звук!...
Ви плакать будете на чорну годину —
Но вашим потомкам ще зоря зійде...
А я горожанков Новгорода гину —
Чиж може не красна мене доля жде?
Прощай Новгороде! донька вірна твоя
Несе житя жертву серед мурів тих...
О праведне небо! невинна кров моя
На ворогів спаде і на чада їх!“...

Не стало Марти... Многі крикнули з глубоким жалем, другі закрили очи рукою... А з стародавного дому Ярослава глядів вікном Іван, великий князь московський! Нетерпеливе око його успокоїло ся, коли зір його спочив на трупі Марти... Тіло посадниці одїли чорним покровом... Між новгородським народом настала хвиля розпуки: він плакав і нарікав голосно; декотрі розбігли ся по місті і довго блукали по вулицях, мов вівці, що втратили свого вівчаря-оборонця! Щоби заглушити ту народну жалобу, вдарили воїни московські в бубни, і страшний шум розливав ся воздухом по всїх пяти частях города... Нараз вийшов Холмський з посеред московської дружини і станув на бувшім Вадимовім місци, з письмом в руках. Бубни умовкли... Він зняв з голови пернатий шелом і читав голосно перед народом:

„Справа справедливости государя! Так гинуть виновники розруху і проливу крови! Народе і бояри! Славіть Івана і його ласкаву правицю! Кров Борецької помирила його гнїв; така жертва, конечна для нашого спокою, утверджає на віки союз межи великим князем а Новгородом. Від нині забудьмо на всї минувші горя; від нині вся земля руська буде вашою милою вітчиною, а великий государ вашим отцем і головою! Народе! не вольність, але добрий устрій, справедливість і безпечність із сторони самодержавного володаря суть три підстави горожанського щастя. Іван обіцює їх вам перед лицем всемогучого Бога!“...

Тут явив ся московський князь на високім бальконі дому Ярослава без оружа і з відкритою головою. Він положив руку на серце, щоб показати ся любячим отцем народу, котрому забрав перед хвилею найсьвятїйше добро!... Холмський читав дальше:

„Обіцює Руси славу і щастє і кляне ся своїм і всїх своїх наслїдників іменем, що добро народу буде на віки сьвятою цїлию для самодержавців Росії!... Поклоніть ся всї перед Іваном, великим князем всеї Руси!“

Холмський заложив на голову шелом. Всї полки московські взивали: „Слава і многая літа Іванови!“ Але нарід новгородський мовчав і сумно поглядав на високий шафот... Заграли вкінци на трубах, розібрали високий шафот, а на його місце вивісили білу хоругов Івана. І знов роздало ся: „Слава государю руському!“ — але Новгородці все еще мовчали і понуро глядїли на понищені слїди минувшої вольности і щастя...

Князь московський не додержав слова. Увіз з собою в Москву знаменитших горожан новгородських, і там знайшли борці вольности смерть з руки побідника. Тільки декотрих пустив на волю на горячі просьби архиепископа Теофіля і цїлого народу новгородського. Вічевий дзвін знято з стародавньої башти і відвезено в Москву... Нарід і новгородські горожани провожали його далеко. Вони йшли за дзвоном мовчки, з неописаним горем в серци і зі сльозами в очах, мов любячі дїти за домовиною свого отця... Із сім сотень німецьких горожан пережило тільки пятьдесятеро людий нещасну долю Новгорода; вони зараз віддалили ся до своїх країв, а по них опустошіли на віки богаті колись крамниці. Від того часу представляв Новгород опустошенє й убожество...

* * *

Старець Теодозій віддалив ся знов в пустиню і там при березї великого озера Ільменського похоронив тіла Марти і Ксені. Вдячні Новгородці усипали на їх гробі високу могилу, де доси можна еще читати на нагробній плиті слова: „Літа З...*) полож... преставися раба Божія Марфа на пам“...

*) Чисельна буква З... указує на семитисячний рік від сотвореня сьвіта, хоть Борецька була страчена 6980 року після давного численя, а після христіянського 1471 року.

Два олені.

Давними часами жив в великих лїсах Індії старий олень, котрий мав на своїх рогах так богато росох, що другі олені вибрали його своїм королем. Він мав двох синів, оден з них був обдарений великою красою і тому названо його Красногорим.

Сей син був дуже гордий, бо другий син, що мав лише короткі роги та грубі ноги, був тихий і скромний і прозвано його Куцорогим.

Раз на весні призвав олень-король своїх синів і цїлу череду до себе і промовив до них: „Милі дїти і вірна громадо! Через довгі лїта мусїв я вами журити ся і правив вами, як знаєте, так, як лиш було можна. Я провадив вас завсїгди до найсолодшої трави і до найчистїйшої води; я провадив вас лиш такими лїсами, де ви безпечні були перед людьми і зьвірями, котрі на вас полювати і в сїтя ловити вас хотїли. Тепер я вже за старий і тому рішив ся передати правлїнє над вами моїм обом синам. Слухайте-ж проте моєї волї! Ти, мій сину, Красногорий, возьми пятьсот оленів з череди, а ти, Куцорогий, возьмеш решту, котрих не меньше буде. Поведіть їх в гори, де би вони безпечно пробувати могли через цїле лїто.

Аж як зблизить ся дощева пора, (котра заступає зиму в тих сторонах), то верніть з ними назад. Але запамятайте собі особливо слїдуючі три річи: вибирайте ся сейчас в дорогу. Кождий страчений день побільшає небезпеченьство. Не ідїть до ніякого села і до ніякої хати, а подорожуйте лиш в ночи, щоби не достерегли вас стрільці, котрі би вас убили.“

Красногорий перебрав своє пановане з великою радостию, але не ладив ся до відходу, а за те спішив Куцорогий чим скорше вибрати ся в дорогу. Були і такі олені, що воліли з Красногорим іти, але Куцорогий не згодив ся на те, мовлячи: „Так мусить остати ся, як велїв король, мій батько“.

І так мандрували олені під проводом Куцорогого цїлу ніч і уйшли спорий кавалок дороги, поки удали ся на відпочинок.

І тепер найшло ся кілька незадоволених оленів, котрі ждали, щоби мандрувати смерком а не ночию. Але Куцорогий повтаряв лише слова: „Король, мій батько, так приказав. Може бути, що то, чого ви жадаєте або то, що діє Красногорий, мудрійше, але я держу ся приказу мого батька“.

Таким способом успокоював Куцорогий незадоволених, пригадуючи слова свого батька, аж доки не зайшли в гори, де не грозило їм ніяке небезпеченьство, не стративши ні одного оленя.

Між тим перебував Красногорий ще дома і справляв одну забаву по другій. Декотрі з його підданих порозходили ся були в ріжні сторони, збирати листє і иньшу поживу, щоби обдарувати ними свого проводира. На тих ходах добачили їх селяни, котрі наставляли їм сїти і копали шанці, через що погибло багато оленів.

По таких пригодах рішив ся Красногорий до відходу. А що вже стратив був богато часу, то постановив він своє занедбанє надігнати, і хоч не мандрувати в день, що заборонив батько, хотїв іти розсьвітками.

Але сей непослух вийшов йому на зле; бо хоч не було ще днини, то в лїсї були вже три стрільці з своїми псами, котрі зачали сейчас на них полювати. Олені мусїли втїкати. Хотяй вдало ся їм утечи від стрільців, то за то богато з них позастрягало в багнах або потопили ся в ріці.

Але Красногорому не було досигь і сеї науки. Коли-ж він кілька днів пізнїйше не бачив уже ніякого небезпеченьства, то набрав відваги до нової необачности.

Одної ночи, коли чув ся цїлком безпечним, постановив він зайти з цїлою чередою в поблизький виноград, об'їдати листє.

Деякі старші олені перестерігали молодого проводира і пригадували батькові слова, але Красногорий відповів жорстоко: „Не говоріть менї о раді батьковій. Він вже старий і не знає сегоднїшного сьвіта.

І так рухнули вони в виноград і ласували там до схочу. Але нечайно надійшли властителї винограду з колами, буками й луками та стрілами.

Дармо старали ся бідні зьвірята спасти ся втечию від видимої смерти. Але лише малїй частині вдало ся втечи через плоти а більшу часть з них убито. Навіть сам Красногорий одержав рану в ногу а при втечі втратив одно око. Ледво міг заволочити ся в ліс, де очікувала його решта товаришів...

Як настала осінь, то вернув Куцорогий з своєю юрбою, всї були здорові і не бракувало нї одного; а з череди Красногорого вернуло ся дуже мало оленїв в давні ліси, а навіть сам Красногорий не вернув, бо був дуже ослаблений і майже осліплий.

Старий король, побачивши повернувших, сказав:

„Вагато лїпше виходить молодїж, єсли буває слухняною і смирною як Куцорогий, а не бутною і втирчливою, як Красногорий.

Ти, Куцорогий, стеріг вірно своїх пятьсот. Тим то показав ся ти гідним, панувати над цїлою чередою“.

А по смерти старого короля перебрав Куцорогий правлїнє, правив чередою довгі, довгі лїта і всї були вадоволені з него.

Жайворонок і його птенці.

Хочете знати, що то є птенці? То я вам скажу. Птенці — значить молоденькі пташенятка, що вилїзуть з яєчок. Дехто називає їх з польська писклятами відай тому, що вони пищать, коли голодні.

Жайворонки стелять свої гнїздочка в збіжу, звичайно в порі весняній. Але одна самичка якось припізнила ся і вигріла свої дїточки вже тоді, як збіже дїставало колоски. Птенці були ще маленькі, слабонькі і не вміли літати. Печалива мати вибігала часто з гнїзда, щоби їм принести поживу. А заким вибігла, то все перестерігала дїточки:

— Уважайте, любенькі! — Коли властитель ниви прийде сюда зі своїм сином, то ви слухайте добре, що вони будуть говорити про жниво. Се дуже важна річ, бо від сего зависить, чи ми можемо ще довше в нашім гнїздї лишити ся, чи де инде шукати захисту. Розумієте, дїтоньки?

— Розуміємо! — запищали птенці і стали надслухувати. Тай розумно зробили, бо зараз по відході мамуни надійшов властитель з сином.

— Бачиш? — каже — збіже вже доспіло. Іди же до наших приятелів і сусідів та попроси їх, щоби завтра досьвіта прийшли з серпами помагати нам в праци.

Коли жайворончиха вернула до гнїзда, застала свої птенці в страшній тревозї. Одно з них, дрожачи на цїлім тїлї, повторило мамуни слова господаря.

— Ну, як так, то ще нема великої небезпеки, — сказала на се мати. — Ще можете тут лишити ся, але уважайте, що вони завтра говорити муть.

І справдї; на другий день ніхто не вийшов жати. Лише прийшов господар з сином оглянути збіже тай каже:

— Се дуже неладно зі сторони наших сусідів, що нашої просьби ніхто не послухав. Але з приятелями все так буває. Кождий з них обіцює поміч, а ніхто не додержує слова. Дурний той, хто на їх поміч числить. Іди отже до наших свояків і проси їх гарненько на жнива.

Тепер птенці ще гірше настрашили ся, ніж вперед.

— Мамуню! — залебедїли вони — запрошують свояків на завтра. Втїкаймо звідси!

— Цитьте, дїтоньки! Не тревожте ся і спіть ще спокійно в теплім гнїздочку — втихомирювала мати.

Тай правду казала. На другий день знов ніхто не прибув кромі господаря і сина.

— Зблудили ми, сину! — сказав господар. — Не треба нам було спускати ся на поміч приятелів і свояків. Кождий є сам собі найлїпшим приятелем і найблизшим свояком. Длятого поправмо ся і ставаймо завтра до схід сонця з нашою челядию до праці. Добре то кажуть:

„Чужими руками добре лише грань вигортати“. Коли про сю розмову жайворончиха почула, забрала ся з дїточками сейчас з гнїзда, аж за ними закурило ся.

Що воно таке?

Читаю передовицю з послідного числа „Свободи" тай дивом дивую ся. Що воно таке? Що стало ся нашим духовникам? Чого вони вчіпили ся „Свободи" і її редактора? Чим спроневірила ся „Свобода" свойому напрямови і за що її так шкалює „Душпастир?"

Я не розумію ся на висшій політиці, але догадую ся своїм хлопським розумом, що наше духовеньство (не всьо! — Ред.) передумує заєдно над тим, як „освободити ся від своєрідної брутальности звироднілих рідних братів, робітників-гайдамаків" (гл. статю „Зійшов на пса" в 50 ч. „Свободи" з 15. грудня м. р.). Чи з самого Риму чи може тільки з Філядельфії, повіяв що-йно якийсь ультраклерикальний вітер і наше сьвященьство взяло ся нищити не на жарти всіх „гайдамаків", до котрих — дивним дивом — зачислили і деяких урядників Р. Н. Союза.

„Душпастир" забирасть ся здусити одною жменею редактора „Свободи", але чому він не скаже ясно, в чім властиво сей редактор провинив ся? „Душпастир" взиває американських попів єднати ся в один гурт і спільними силами викинути „сей пустий, бундючний бурян поза тин!.." „Душпастир" сїє бурю, взиває своїх однодумців до анархії, а не знає, або в своїм засліпленю знати не хоче, що така „борба" може закінчити ся для него самого дуже траґічно... Бо до чого властиво стремить орґан нашого Владики з своїми боєвими кличами? Чи він думає, що коли редактор „Свободи" опинить ся на бруку, то вже тим самим усї союзовці підуть, наче безглузда череда, за голосом чорних круків?... Ні, „Душпастир" не обдумав гаразд сумних наслідків його теперішної акції. Нарід піде за „Свободою", бо вона є його орґаном, бо вона обстоює народні права і боронить нарід перед махінаціями несовісних чи засліплених гробокопателів. Нехай „Душпастир" ставить шибеницю для всїх, нелюбих йому „моральних нуль", нехай глузує здорово з теперішного „преседи" Р. Н. Союза, але — я певний — на тій шибениці повисне він сам із своїми редакторами й дописувателями, а зненавиджений за щось-то „преседа" остане любимцем народа, хочби тільки за те, що не дав легкодушно маєтку Руського Народного Союза в... непевні руки.

І як то швидко перeминає людська вдячність... Теперішні урядники Р. Н. Союза, включаючи між них і редактора „Свободи", розпинали ся до послідної хвилї за „Душпастирем" і його видавцями та редакторами, а тепер удостоїли ся за се всїлякого глузованя та кпин. „Сильні міра сего" побачили, що сї урядники не хочуть віддати народнього майна під попівський омофор, і давай киринити та взивати всїх і вся в похід проти „спроневірившихся" одиниць. І думають, сердешні отцове, що увесь русько-американський нарід, прочитавши горячий зазив в „Душпастирі", возьме зараз дручки та молоти в сильні, жилаві руки і піде походом аж ген до McAdoo та Jersey City спасати захитавший ся клерикальний прапор... Та дарма! — Піде один „преседа", настане другий — може ще більше „неблаґонадьожний". Наженуть одного редактора, прийде на його місце ще більш „моральна нуля", ще більший „гайдамака"... Не в тім річ, хто стоїть під пору на чолї нашої орґанізації, а в тім, що ті осоружні нашим „єґомосцям" „преседи" та „моральні вера" зроблять доброго для загального добра, для добра тих „фольків". що то за своєю пазухою вигріли поганих гадів, які їх тепер болючо кусають. Бо се нечувана деинде річ, щоби ті наші „попи-аристократи", яких батьки не ріжнили ся нічим від простого пересічного робітника, станули свому менчому братови на карк і, сягнувши рукою по його кервавицю, кричали йому в ухо: „Дай, або видру!"

Мені доводило ся говорити з деякими нашими духовниками про теперішню ситуацію на американській

Трохи не кождий пан-отець заявляє з усею рішучістю, що духовні круги і усе духовеньство бажає народови добра і тільки передумує над тим, якби поліпшити незавидну долю працюючого люду. Суссолови, лицеміри! В чім лежить се народне добро? Чи може в читальнях та школах? — А де вони? де ті наші інституції народні, що суть заборолом нашої безталанної долі? Де наші руські школи, бурси, читальні, аматорські кружки та хори, народні доми, спілкові крамниці, еміґраційні приюти і т. п. народне добро? У нас лише задовжені церкви і сильно проспеперуючі коршми — от увесь наш національний доробок!.. А хто сьому причиною, як не ви, редактори та прихильники бунтівничого „Душпастиря"? Вам захотіло ся дістати в свої руки Руський Народний Союз? А богато заслуг положили ви около розвою сього Союза? А хочби ви навіть придбали йому сотки або й тисячі членів — то чи маєте моральне право розбивати тепер сю одиноку щиро-народну орґанізацію? Cui bono? В якій ціли ви се робите? На що гоните воду на чужий, ворожий нам млин?

Ви скажете, що не ви тому винні, а „гайдамаки". Неправда ваша! Члени Р. Н. Союза були завсігди добрими християнами й вірними та щирими католиками, але ніхто з нашого духовеньства не називав їх доси „гайдамаками", яке то слово є у вас синонімом простих різунів, душогубів. Аж прийшли поміж нас „новомодні апостоли", більш папскі від самого папи, і кинули в очи народа тяжку зневагу, непростиму обиду. Тьфу! яка погань!..

І довго воно так буде? Довго наш нарід зносити-ме кирвну псевдокатоликів з під стягу „Душпастиря"? Чей наш нарід не такий то вже сліпий та глупий, щоб не побачив на власні очи та не зрозумів своєю простою душею, що дорога, на яку ведуть його деякі наші горді та засліплені духовники, веде прямо у безвиглядну пропасть.

Написав я сї стрічки не так собі з „гайдамацької" злоби, як се може декому здавати ся, але на пересторогу всім моїм нещасливим родимцям, до котрих кличу громовим голосом: хто має уха, щоб слухати, нехай слухає! а хто має незамкнений рот, нехай говорить!..

Приятель народа.

З собачої психольоґії.

В часописи „New York American" з дня 1. мая с. р. находить ся вельми цікава новинка, яку ми подаємо в дословнім перекладі під осуд наших читачів. Автор сеї новинки, G. B. Thomas, пише ось що:

Тут маєте новинку, якої кождісіньке слово є найщирішою правдою: Один чоловік в місті Бруклині є властителем гарного песика, з породи шкотських вівчарських собак. Властитель є до сього песика надзвичайно привязаний, а й песик всякими можливими способами оказував доси свому панови любов, вірність і прихильність.

Коли пан приймов з роботи домів, пес не відступав вже його ані на хвильку: ходив за ним слід в слід, ласив ся без міри і як міг оказував йому свою собачу прихильність. Як пан їв, пес лежав при його стопах; як читав — пес сидів біля нього, аж гладив йому бистро в очи, оперши свою мордочку на його лінах.

Стрічаючи свого пана, коли сей вертав з роботи вечером або в ночи, пес з великої радости гавкав на його привитанє, крутив ся клубком довкола його ніг, спинав ся йому на коліна і лизав його руки. Коли пан удавав ся на спочинок, вірна собачка прощала ся з ним сердечно „на добраніч", а відтак примощувала ся спокійно на килимі при дверях, чекаючи сівідного ранка, щоб „сказати" свому панови „добрий-день".

Та тут лучило ся щось таке, чого доси не було ніколи, а бодай не було до сього за життя згаданої собачки. Одного дня в минувшім тижни властитель вірного песика упив ся, але упив ся „по панськи" так, що його приятелі привели його, чи радше принесли, зовсім непритомного до його дому і поклали якеє мертвого на канапу в спальні. Коли се діяло ся, пса не було дома; він вийшов був з одним членом родини свого пана на місто. Небавом песик вернув і зараз удав ся до покою свого пана, неначе ожидаючи того часу, коли його приятель покаже ся в дверях сьвітлиці.

Наразі бистрі очи собаки запримітили постать свого любимця на канапі. Не надумуючись довго, пес підскочив до канапи і почав своїм звичаєм витати свого пана, гавкаючи завзято і звиваючи ся на всі боки біля лежачого господаря. Пан очевидно не рухав ся, а се здивувало собачку, а відтак і занепокоїло. Надзвичайно здивований мовчанкою свого приятеля, песик вискочив на канапу, обнюхав лежачого від стіп до голови, а відтак, по тих оглядинах, зіскочив швидко на підлогу, загнув під себе хвіст і притьмом вибіг з кімнати.

Тимчасом чоловік, про котрого тут бесїда, виспав ся гаразд зі свого похмілля, встав рано, умив ся, убрав ся і, як звичайно, засїв при столі до сніданя. Побачив свого песика і кликнув його, щоб його погласкати. Песик рушив ся з місця. Він навіть не зважав на присутність свого пана. Здивований господар почав песика пестити, але він вирвав ся від него і утік в другий конець кімнати. Не помогли ніякі накликуваня. Пес відвернув ся від тої людини, що упила ся до безпамяти і лежала без чутя на канапі в спальні. Від того часу вірна доси собака ненавидить уже свого колишнього приятеля. В його присутности не побуде ані хвильки; здасть ся, бридить ся ним, погорджує, а навіть боїть ся його.

Ось такий се факт. „Ну, — питать ся автор сеї новинки — як можна витолкувати сю річ? Пишучий сї стрічки не може собі сього виснити. А може хто з читачів „New York American" годен се зробити?"

Книжки надіслані до редакції.

Письмо з Просьвіти. Орґан Товариства „Просьвіта" у Львові. Виходить раз у місяць. Річна передплата 1 доляр. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, Ринок ч. 10. — Книжка за лютий-марець 1911. Ч. 2—3. Рік V. — Зміст: Іван Кріпякевич: Народна просьвіта і Тарас Шевченко (з портретом поета). — Програма діяльности філій „Просьвіти". На основі рефератів І-го укр. просьвітно-економічного конгресу уложив А. Ганяк (конець). — Федір Замора: Що і як реферувати в читальнях? — О. О.: Чого селянам треба вчити ся в читальни? — Господарсько-кооперативний курс „Просьвіти" в Милованю (з фотоґрафією учасників курсу). — З життя закордонних „Просьвіт". — Просьвітна робота у чужих: Др. Зенон Кузеля: Народні бібліотеки в Фінляндії. Праця польського жіноцтва в східній Галичині. Львівський Союз окружний T. S. L. Товариство „Macierz Szkolna" на Шлеску. — Всячина. — Нові видавництва. — Вісти з „Просьвіти": З головного виділу. З комісії просьвітно-орґанізаційної. З господарсько-промислової комісії. Анкета в справі зміни статута тов. „Просьвіта". З канцелярії тов. „Просьвіта". — Музичні твори до слів Шевченка. — З життя філій і читалень „Просьвіти". — Григорій Зацерковний: В справі еквівалентової належитости. — Виказ доходів, що зложили жертви на почесний дар для „Просьвіти". — Оголошеня.

Про житє великого поета Тараса Шевченка в пятьдесятліття річницю його смерти. Написав Богдан Л. Видало Товариство „Просьвіта" у Львові, 1911. Сор. 48. Ціна 50 сотиків. — Зміст: Вступ. — Молодість Тараса Шевченка. — Шевченко на волі. — Шевченко в неволі. — Поворот з неволі, останні дні поета, смерть і похорони. Ся вельми цікава книжочка прикрашена слідуючими портретами і фотоґрафічними знимками: Шевченко в старім віцї (на обгортці). — Тарас Шевченко в молодім віці. — Тарас Шевченко в жовнірськім мундурі. — Тарас Шевченко (в шапці). — Засїданє Кирило-методіївського Братства (Промова Костомарова) — Шевченко в Новопетровській фортеці. — Похорон Шевченка. — Родинна хата Тарасова. — Тарасова могила над Дніпром коло Канева. — Тарасова сьвітлиця в хаті сторожа біля могили. — Приятель Шевченка: артист-маляр Карло Брюлов. — Приятель Шевченка: Василь Жуковський. — Приятелька Шевченка: Княгиня Репніна.

Як чорт собі помічника придбав? Написав С. Чугур. Книжочка з образками. Накладом Григ. Шпильки. Чернівці, 1911. Сторін 12. Ціна 6 сотиків.

Русини а Москалї. Збірка статей і оповідань. (З образками). Видавництво політичного товариства „Руська Рада". Ч. 4. Чернівці, 1911. Сторін 112. Ціна 40 сотиків. — Зміст: Русини а Москалі. — Наша руська і російська мова. — Як у нас взяли ся кацапи і на що вони є. — Як то я з кацапа став Русином-Українцем. — Не вірив аж звірив. — Як виглядає кацапська правда і кацапська ідея. — Чорний день московських наймитів. — Історична мапа українсько-руських земель з р. 1700., в часі, як Буковина належала ще до Молдави. В тексті находить ся 14 гарних образків. Сю книжочку можна купити в канцелярії „Руської Ради" в Чернівцях, ул. Панська ч. 33.

Кидаю слова. Нариси й оповіданя Богдана Лепкого. Видає Видавничий Відділ Союза руських хліборобських спілок на Буковині „Селянська Каса". Ст. 78. — Зміст: Кидаю слова. — Дочекав ся. — Донька й мати. — Прикрий сон. — Вона не з тих! (Оповіданє сельської жінки). — Добив торгу. — За що? Ся книжочка є числом 1—2 нового видавництва п. н. „Народна Бібліотека", що виходить в Чернівцях, на Буковині, під редакцією Андрія Веретельника. В проспекті сього видавництва читаємо таке: „Народна Бібліотека" виходить книжочками в обсмі двох аркушів друку (32 сторін) два рази на місяць кождого 1 і 15 дня. Кожда така книжечка становить для себе цілість. В „Народній Бібліотеці" будуть містити ся найкрасші оповідання та поезії і найцікавійші наукові розвідки, та хосенні поучаючі писаня. Книжечки „Народної Бібліотеки" будуть переважно з образками. Річна передплата для Америки виносить $1\frac{1}{2}$ доляра. Передплату просимо слати на адресу: „Народна Бібліотека", Чернівці, ул. Панська ч. 33. (Буковина).

Учитель. Орґан Руського Товариства Педагогічного. Видає Редакційний Комітет. Редагує Ів. Ющишин. Річник XXIII. Ч. 3 і 4. Львів 20. лютого 1911. Передплату (2 дол.) треба слати на адресу: Руське Тов. Педагогічне у Львові, ул. Мохнацького ч. 12. — Зміст: Від Редакції. — Перед рішаючою хвилею. — Михайло Таранько: Наука граматики рідної мови в народній школі. — Іван Ющишин: Сербське шкільництво в другій половині XIX. і на початку XX. ст. — Теодор Левицький: Подарки а характер дитини. — Володимир Кучер: Будова матерії. — Іван Ющишин: Союз славянського учительства в Австрії. — Т. І. Павлов: Велитні померклої старовини. — З широкого сьвіта. — Огляд педагогічної преси. — В справі нашої бібліоґрафії. — До Вп. Авторів і Дописувателів. — Нові книги. — Оголошеня. E 70

Прапор. Орґан українського народного учительства в Галичині. Виходить 5. 15. і 25. кождого місяця під редакцією Івана Петришина. Річна передплата для Америки 2 доляри. Адреса Редакції і Адміністрації в Коломиї, Фах поштовий № 3. Рік IV. ч. 8. Коломия дня 15. марта 1911. — Зміст: 50-літні роковини смерти Тараса Шевченка. — Акція в справі наших постулятів. — Внесенє „Kochlera". — Т. Г. Шевченко і діти. — Справа законопроєкту про посуванє до висших кляс платні. — Огляд шкільництва в краю і загр. — Рух відділів. — Всячина. — Оголошеня.

Рідний Край. Часопись громадська і літературна. Виходить тричі на місяць під редакцією О. Косач (Олени Пчілки), котра також видавницею сеї часописи. До „Рідного Краю" долучуєть ся місячний додаток п. н. „Молода Україна", часопись для дітей з малюнками. Ціна „Рідного Краю" з „Молодою Україною" для Америки 5 рублів на рік. Адреса обох часописей: Київ, Благовіщенська ул., ч. 101. кв. 4. — Зміст 2-ого числа (за грудень 1910 р.) річника V-ого: На Вкраїні: Майнулівське свято й ин. Вісті. Сілует — спогад про учительку, Олени Пчілки. Забута могила — вірш Олександри Ярещенкової. „В північний час" — вірш Олени Журливої. Памяті Толстого — Грицька Григоренка. Черниця — оповідання Миколи фон-Ренделя. Українське слово й мистецтво: Київський студентський хор — Д. К. Український вечір з „ярмарком" — Л. Ч. — Малюнки: узори — мережання.

Молода Україна. Часопись для дітей старшого й меншого віку. (Додаток до „Рідного Краю"). Виходить у Київі, Благовіщенська вулиця, No 101. Ч. 1. за студень (грудень) 1910 р. Уложила Олена Пчілка. — Зміст: Колядка — „Нова рада стала". (На ноти поклав М. Лисенко). Онучата — пєса для дитячого театру — П. Радного. Вовк та лисиця — байка С. Мартоса. Турботи маленької курїпки — оповідання А. Доде, переклад М. Данька. Світознання: Земля — О. Пчілки. Сміховинка (Порада). Загадки словні — В—іна й числова.

Рідний Край. Ч. 3 (за грудень 1910—11 р.). Зміст: Свято на спомин визволення від кріпацтва. — Вісті. — Українське слово й мистецтво. — „Енеїда. Музична комедія (оперета) на 3 дії (по Котляревському). Уложив Микола Садовський. Музика Миколи Лисенка." Замітка О. Пчілки. — Вірш Христі Алчевської. — Черниця (кінець), оповідання М. Фон-Ренделя. — Вірш В. Тарноградського. — Непевна путь Миргородської мистецької школи. О. П. — Оповістки. — Малюнок: портрет М. Лисенка (з малюнку Ф. Красицького).

Дзвінок. Ілюстрована часопись для дітей і молодежи. Виходить 10. і 25. кожного місяця. Видає: Руське Тов. Педагогічне у Львові. Редагує: Катря Гриневичева. За редакцію відвічає: Осип Янів. Річну передплату в квоті 2 зол. треба слати на адресу: Адміністрація „Дзвінка", Львів ул. Мохнацького ч. 12. — Зміст ч. 3: Дм. Йосифович: Совганка (стих). — К. Г.: Гетьманська дитина. — М. Шуніна: Про Льва Толстого. — К. Г.: Лови слонів. — Альфонс Доде: Тайна майстра Антона. — Праця і забава. Додаток для малих читачів: Колачик. — Мушка (стих). — Веселий кутик. — Забава (стих).

Дніпрові Хвилі. Українська часопись, виходить у Катеринославі двічі на місяць. Редактор-Видавець: К. Котов. Передплату (2 р. 40 к.) треба посилати на адресу: Катеринослав, Проспект, книгарня М. Лозинської для редакції „Дніпрових Хвиль", або: Московська, 7, К. Е. Котову. — Зміст: ч. 10-го (2. марта 1911 р.): Великі роковини — М. Жученка. Памяти Т. Г. Шевченка — Л. Житмайла. Тарасова слава. — М. Бакова. Т. Г. Шевченкови — поезія Д. І. Яворницького. Голосіння по П. Кулішеви — Лесї. Справа без певного ґрунту — О. Г. З нашого життя. — З галицької України. — Новини укр. письменства. — Допис. — Оголошеня. — Оповістки.

Ukrainische Rundschau. Monatsschrift. Herausgeber: Dr. Wladimir Kuschnir. Річну передплату в квоті 2 дол. треба слати на адресу: Wien, Gerstbof, Messerschmidtgasse 30. — Зміст ч. 2 за рік 1911.: Das Schewtschenkojubilaeum. Von Dr. Wladimir Kuschnir. — Die kaiserlichen Worte. Von — r — Prozess gegen die ruthenischen Studenten in Lemberg. Von Reichsratsabgeordneten Dr. Teophil Okunewskyj. — Der ukrainische Suendenbock. — Die ruthenischen Russophilen. Von Dr. Wladimir Kuschnir. — Der Russophilenprozess in Lemberg. — Ein Protektor der Russophilen im Rate der Krone. — Zum Prozess Rakowski. — Die russische Nationalitaet in Oesterreich verkannt.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКІ ШКОЛИ В ГАЛИЧИНІ.

„SWOBODA“ (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Application for transfer of Second Class privilege from New York, N. Y. to Jersey City, N. J. filed at Jersey City, N. J. Post Office March 30, 1911.

„СВОБОДА“
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза“, виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.00
в Америці на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтара або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адреса:
„SVOBODA“
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

Дотеперішний перебіг процесу проти 101 українських студентів у Львові.

Процес проти 101 українських академиків у Львові тягне ся дальше і кінця йому не видно, мимо того, що минуло уже більше як півтора місяця від його початку. До сих пор все ще переслухують сьвідків прокуратора, виключно майже самих Поляків. Всї вони зізнають дуже некорисно для Русинів, а при тім суд поступає так сторонничо, що можна бути майже певним засуду невинних.

Перший, з так званих сьвідків, зізнавав бувший ректор унів., професор Марс. Він то видав університетській службі день перед тим (то значить 31-го червня м. р.) вказівки, він заалярмував поліцію, „що готують ся на університеті бучі“, він повідомив і польську „боюфку“, щоб явила ся і боронила на університеті „польского права посидання“. Виходить ясно, що він був головним співвинуватцем проливу крови і вбитя А. Коцка. І тому оборона супротивила ся заприсяженю його, як сьвідка. Однак „справедливий“ польський суд не лиш, що відобрав від нього присягу, але предсїдатель журливо ухиляв всі невигідні для сьвідка питаня, поставлені обороною. Сему сьвідкови оборонець, др. Загайкевич поставив кількадесять питань, та предсїдатель всї, кромі кількох, не допустив. Тодї оборона звернула ся з відкликом до трибуналу. По нарадї трибунал затвердив рішенє предсїдателя, яким сей ухилив цїлий ряд питань і наложив кромі сего на др-а Загайкевича 200 корон кари за се, що він мимо упімнень предсїдателя, ставив в дальшім тягу невигідні для польського сьвідка питаня. За се саме, того самого дня і адвокат, др. Кос мусїв заплатити рівнож 200 кор. кари.

Другий з ряду зізнавав комісар поліції, Тавер. Він проводив відділови поліції, що стояла під університетом, а опісля, з наїженими баґнетами війшла в середину, і арештувала наших академиків. Знаменне, що сей сьвідок, припертий до муру оборонцем др. Т..., признав ся, що в кишени одного Поляка найшов набитий бровнінґ.

Ві второк, 21-го марта, зізнавав як сьвідок Поляк Т. Анджейовскі. Він чув, як Поляки кричали „стафми барикади“, однак він втік на другий поверх. Почувши стріли, збіг на долину, і тут бачив, як оден з Русинів стрілив до стелї. Коли прийшла поліція, сьвідок нїким не задержуваний зійшов з кількома товаришами в діл і пішов домів. (Подібно, як сей сьвідок, пішло до дому кільканайцять Поляків; коли вони по кількох годинах вернули на університетет, і зголосили ся до слїдчого судії, як сьвідки, тодї він казав перевести у них ревізію. Річ ясна, що тодї безуслівно нїчо не могли у них найти, бо сьвідки не то що револьвери, але навіть і гармату могли були свобідно і безпечно винести з університету. — Пр. Ред.)

В середу (22-го марта) зізнавав слюсар Ст. Ткач. Він був між тими, що боронили польську барикаду. Коло ньої він дістав полїном в лице, і тодї то враз з кількома иньшими став рівнож кидати полїнами на українських студентів. Нараз з посеред обжалованих встають: студент Охримович і Сеньків і рішучо впевняють, що власне сей „сьвідок“ перший почав кидати на Русинів полїнами, а обжалований студент Мосяк з цїлою певністю заявляє, що сей Ткач є вбійником А. Коцка; він бачив, як „сьвідок“ з барикади стрілив і як сейчас по тім вистрілї впав трупом А. Коцко. Однак при помочи і підповіданю предсїдателя, сьвідок, усьміхаючи ся безлично, вибріхував ся з поставлених йому питань так глупо і незручно, що у всякім иньшім суді, розуміє ся, кромі польського, був би сейчас помандрував за кратки, як вбійця; в польськім, львівськім суді, він з піднесеною головою, гордий на свій „богатерскі чин“ вийшов спокійно зі салї домів, надіючи ся певно гарної надгороди за „забіцє гайдамакі“.

По нїм зізнавав як сьвідок А. Іщак, Русин. І тому тільки що він Русин, не відібрав трибунал від него присяги, в сей спосіб обнижаючи вартість його зізнань. І взагалї у сїм польськім суді веде ся таке, що як лиш має зізнавати як сьвідок якийсь Русин, то послугуючий, зовсїм не ждучи на рішенє трибуналу, вже наперед гасить сьвічки коло хреста, на який сьвідок присягає. І се є рівнож вельми характеристичне для понятя безсторонности і справедливости, якими руководить ся львівський суд в отсїм процесї.

Сей сьвідок зізнавав зовсїм так, як і всї обжаловані, отже не на руку польському судови.

В четвер (23-го марта) зізнавав як сьвідок інжінер Мокловскі, який, хотяй з університетом не має нічогісінько спільного, брав живу участь в бійцї; обжалований Охримович пізнав сего сьвідка, як того, що стріляв до Русинів від дверий, ведучих до ректорського коритаря. Рівнож пізнав його і обжалований Сеньків. Сьвідок однак найспокійнїйше відпер ся усего, а предсїдатель трибуналу не допустив невигідних для нього питань зі сторони оборони, і — „Польска уратована“.

Дальший сьвідок, капраль поліції Товаровський, поплутав ся, і коли в слїдстві зізнавав, що в бійцї кидано полїнами з обох сторін, то тепер, по піврічнім роздумуваню, нараз пригадав собі все лїпше, і каже, що полїнами кидали лише Українці.

В пятницю (24-го марта) зізнавав як перший сьвідок, слуга універс., Поляк, Ґайдач. Він чув до 40 вистрілів, та мимо того, що увесь час був на коритари, і бачив усе найдокладнїйше, зовсїм не видів, аби хто кидав полїнами.

Сьвідок, Ф. Ляхович, студент, бачив барикаду, а на коритари богато полїн, вибиті шиби і калюжу крови.

В понедїлок (27-го марта) кромі кількох сьвідків, покликаних прокуратором для вибіленя сьвідка Мокловского, зізнавав Б. Петерс-Подолецкі. Він бачив польську барикаду, а перед нею Русинів. „Рицерж“ втік тодї в ректорський коритар і відси чув стріли. Взагалї сей сьвідок в слїдстві зізнавав інакше а на розправі інакше, однак він Поляк, а яко такому, се йому вільно, бо то „цо іннеґо“.

Дальше зізнавав перекиньчик, А. Піскозуб. Він признав, що Поляки перші почали будувати барикаду, хоч могли вийти з університету і тодї ніякої бучі не булоб. І сей сьвідок інакше говорив в слїдстві, а інакше „крутив“ на розправі.

Ві второк (28-го) зізнавав „польскі Жид“, Ерліх. Він не сказав нїчо нового. Коли прийшла поліція, він ходив зовсїм свобідно по коритарах, і нїхто його не ревідував, хоч брав горячу участь в бійцї. Сьвідка став випитувати обж. Охримович, і тому, що не встав з місця, засудив його предсїдатель на 3 дни арешту за образу вшехпольського Жида, хоч нїгде нема того сказано, аби обжалований, говорячи до сьвідка, вставав зі свого місця. Коли оборона зажадала, аби сю справу записано в протоколї, трибунал на се не позволив.

Дальший сьвідок, В. Сухціц чув промову, виголошену на укр. вічу на університеті, та опісля пішов ставити барикаду. На питаня оборонців він страшно плутає ся і крутить. Обж. Яворський пізнає його як того, що проводив товпі, що нападала на укр. студентів, коли їх переводила поліція до вязниці.

В середу (29) зізнавав Поляк, Угма, який сам признав ся, що кидав на Русинів полїнами. Він був узброєний в сталевий топірець та признав, що і польська „боюфка“ була узброєна в такі топірці, якими хотіла боронити університету. Ся „боюфка“ має 300 членів.

В четвер (30-го) зізнавав Жид, Вайнреб. Він бачив, як університетська служба ставила барикади. Чув рівнож свист кулї, вистріленої зі сторони, де були Поляки. Чув, як Поляки скликували ся до купи. Він бачив, що прийшовша поліція арештувала виключно тільки Русинів, коли Поляки і вся університетська служба зовсїм вільно ходили по коритарах, збирали кулї, патрони і т. п., і без найменчої перепони або нагляду зі сторони поліції. Його випустили з університету без ніякої ревізії. Переведено у його кишенях ревізію доперва тоді, як по 4-ох годинах вернув на університет (!! — Ред.). Зізнанями сего сьвідка незвичайно занепокоїли ся прокуратор і предсїдатель.

В пятницю, (31-го) зізнавав як сьвідок академик, Русин, Ст. Конюшик. Природно — без заприсяженя. Він бачив, як з обох сторін летїли полїна; бачив з за польської барикади простягнену руку з револьвером, потім чув гук вистрілу і бачив дим. Дальший сьвідок, Ян Кінель, зізнавав так, як його навчили Поляки. Все таки признав ся нехотячи, що бачив, як кількох возьних збирали полїна і кидали на Русинів.

В читальнї.

— Хто ще вміє якої байки? — звідував ся у читальників голова Кульчик.

— Я знаю! — зголосив ся Петро Ворона.

— Ану скажіть! — кликала молодїж.

— Добре, — згодив ся Ворона — я вам оповім за одну мудру королеву.

Читальники насторошили уши, а Ворона став розказувати:

Жив собі раз оден бідний селянин з дочкою одиначкою. Землї у него не було, а тільки маленька, стара хатина. От раз дочка й говорить йому:

— Татуню, пішли би ви до короля тай попросили у нього трохи землицї.

Батько так і зробив. Король, видячи його біду, подарував йому кусень землї. Став селянин з дочкою орати землю, щоби посіяти на нїй жито, і нараз найшов золотий товкач.

— Слухай, сказав він до дочки, позаяк король був для нас такий милостивий і подарував нам се поле, то ми повинні з вдячности віддати йому товкач.

Але дочка не годила ся. — Нї, батьку, казала вона, не годить ся. Як ми принесемо королеви товкач без ступи, то він зажадає, щоби ми віддали й ступу. Так уже лїпше не говорити нічого про сю находку.

Але отець не послухав дочки і відніс товкач королеви, кажучи, що найшов його в поли і просить приняти його в подарунку. Взяв король товкач і питає: „А крім того ти нічого більше не найшов?

— Нї, королю! — відповів селянин.

Але король не повірив йому і зажадав, щоби він приніс і ступу, а що селянин не міг того зробити, то король казав посадити його в тюрму і держати там так довго, поки він не віддасть ступи.

Сидить неборак в тюрмі, плаче і нарікає:

— Ой, ой, чому я не послухав доньки! Почули то тюремщики, що приносили йому кождого дня хлїб і воду та донесли королеви. Той приказав сейчас привести перед себе селянина і питає його:

— Ти все кричиш: чому то я не послухав своєї дочки? Щож тобі говорила твоя дочка?

— Та вона менї спершу говорила, щоби я не відносив товкача, бо й ступи зажадають.

— Ну, коли у тебе дочка така премудра, то нехай вона прийде до мене в палату! — сказав король.

Прийшла дочка селянина в палату, а король і каже їй:

— Я чув, що ти дуже розумна, так відгадай менї загадку. Як відгадаєш, то я оженю ся з тобою.

— Добре, королю, я беру ся відгадати твою загадку, — відповіла дівчина.

— Так слухай же, сказав король: яви ся перед мене нї одїта нї роздягнена, нї верхом нї на возї, нї по дорозї нї полем. Як зумієш то зробити, будеш королевою.

Дївчина пішла сейчас домів, скинула всю одїж, значить: остала неодїтою, і завинулась в риболовну сїтку, значить: показалась і не роздягненою. Потім вона роздобула осла і привязала йому до хвоста конець сїти, так що осел мав її тягти: виходило отже, що вона не їхала нї верхом нї на возї. Осла-ж не заставила тягти себе по тім шляху, куди вози їздять, — так що вона їхала нї по дорозї нї полем. Коли вона таким способом явила ся перед короля, той сказав, що вона відгадала його загадку і приказав освободити її вітця з тюрми, а сам оженив ся з нею.

Минуло кілька лїт. Раз поїхав король робити осмотр своїх військ. Лучило ся, що саме тодї перед палатою станули два селяни з своїми возами: оден з волами, другий з кіньми. У одної клячі було лоша, але того відбігло якось від матери і лягло коло двох биків. Коли прийшли ґазди, почали з собою спорити і ганьбити ся. Селянин, що до нього належали бики, казав, що лоша його і що воно родило ся від його биків, а другий селянин кляв ся, що лоша родило ся від його клячі, тож належить до него. Спорили вони так довго, доки не почув їх вертаючий з осмотру військ король. Той розсудив справу так, що лоша належить до того ґазди, що має воли, бо прецінь коло волів найдено лоша. Але другий селянин був дуже невдоволений з такого суду і пішов домів, гірко оплакуючи своє лоша. Почув він раз, що королева дуже милосерна для бідних людий, тому що вона сама з селянського роду, і пішов до неї пожалувати ся. Королева вислухала його уважно і сказала;

— Добре, я навчу тебе, що робити, але ти мусиш обіцяти, що перед нїким не вимовиш ся, хто дав тобі тоту раду. Завтра рано, коли король поїде на осмотр, вийди на дорогу, розтягни на нїй велику сїть і удавай, що ловиш рибу.

Відтак повчила його, що відповідати королеви, як той стане розпитувати його, а селянин обіцяв зробити всьо так, як вона радила.

Другого дня раненько селянин став на дорозї і почав ловити рибу на сухім місци. Побачив його король і післав свого гінця довідати ся, що робить сей дивак. Мужик відповів:

— Чи не бачиш? Рибу ловлю!

— Ти що, збожеволів? — запитав гонець. — Як можна ловити рибу на суші?

— Як бики могли лоша уродити, то я можу на суші рибу ловити, — відповів на се селянин.

Гонець вернув до короля і передав йому відповідь селянина. Король прикликав його сейчас до себе і сказав:

— Ти не міг сам придумати сего! Признай ся, хто тебе навчив?

Однак селянин не хотїв признати ся. Тодї відвели його в тюрму, кинули на вязанку соломи і били, поки він не признав ся, що його навчила королева.

Вернувши домів, король сказав до своєї жінки:

— Ти задумала лукавити зі мною і за те маєш потерпіти. Тепер ти менї не жінка! Забирай ся, звідки прийшла — в свою селянську хату! Впрочім, я окажу тобі одну ласку: можеш взяти з собою з палати то, що тобі найдорожше.

— Добре, дорогий мужу, — сказала королева. — Коли раз така твоя воля, то я мушу покорити ся.

Відтак почала обіймати і цїлувати його та просити, щоби він на прощанє бодай випив з нею. Принесли вина, а королева незамітно всипала до него сонного порошку. Король випив цїлий пугар, а королева тільки до уст притулила. За кілька мінут спав вже король твердим сном. Тодї вона загорнула його в плащ, прикликала слуг і приказала знести його в поїзд, сама сїла також і завезла короля в хатину свого вітця. Там вона положила його в постїль і він спав цїлу добу.

Пробудивши ся, король здивований почав оглядати ся і вкінци промовив:

— Ах, мій Боже, а я де?

Зачав кликати на всїх слуг, але нїхто не відзивав ся. Наконець приступила до него жінка і сказала:

— Мій дорогий пане! ти позволив менї взяти з собою при відходї з палати то, що для мене найдорожше на сьвітї, — от я й взяла тебе.

Королеви станули слези в очах і він сказав:

— Дорога жінко, ти гарно вчинила і тепер ми вже нїколи не розлучимо ся.

Опісля вернули обоє в палату і з того часу жили дуже згідно і любо.

КАЛЕНДАР.

МАЙ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
4	Четвер	Януарія
5	Пятн.	Теодора епископа
6	Субота	Георгія влм.
7	Неділя	Мироносиць. Сави
8	Понед.	Марка Еванг.
9	Вівтор.	Василія
10	Середа	Симеона

НОВИНКИ.

¶ Звертаємо увагу усїх читачів на оголошенє, поміщене на сторонї 1-ій нашої часописи. Всї, в якийнебудь спосіб пошкодовані, чи визискані усякими „медичними інститутами" чи докторами, що то лїчать листовно, нехай безпроволочно напишуть про се до прокуратора Wise, якого адреса є подана під сим оголошенєм. Він виступив з цїлою строгостю проти подібних „ущасливителїв" людства, і тому нїхто не повинен бояти ся, що виявляючи сей або той факт, стягне на себе якісь неприятности. Противно, коли такий лїкар чи інститут помагав комусь в якімсь каригіднім дїлї, то сей хтось, подаючи докази сего, стає тим самим державним сьвідком, отже запевнює собі безкарність свого якогось евентуального, каригідного поступку. Гірше буде, коли пошкодований буде мовчати, бо тодї і його можуть потягнути до відвічальности, наколи дізнають ся про його імя з книжок чи списів „костумерів", забраних в одної з інкримінованих інституцій.

¶ З'орґанізовані робітники посередництвом своїх провідників домагають ся від теперішного конґресу переведеня ріжних прав, маючих на цїли піднесенє і поліпшенє житя-бутя робітницьких мас. До сеї пори в програмі праць, начеркнених демократичною більшостю в конґресї, не суть влучені соціяльні реформи, яких домагають ся робітники. Одною з таких найважнїйших реформ, за якими побивають ся робітники, є право „anti injunction". Є се справа найважнїйша і коли се право дістануть робітники, то решти дібють ся вже легко. Формальне жаданє сеї реформи предложили представителї робітників демократичній більшости в палатї послів в Вашинґтонї на дни 20-го цьвітня. Є надія, що тепер се право буде можна перевести, зваживши, що давнїйше демократи завсїгди критикували републиканську партію за те, що вона не дбала зовсїм про робітників. Коли демократи переведуть се право, то зискають в сей спосіб підчас надходячих виборів президента всї робітницькі голоси.

¶ Як і що року, так і в понедїлок, 1-го мая с. р. відбули ся в Ню Йорку величаві робітницькі обходи і масові збори. Цїллю обходів і мітинґів було запротестованє проти соціяльної недолї теперішної доби, та проти економічного поневоленя робітницьких мас. — 52.000 членів злучених юнїй, між якими находило ся около 5000 жінок згромадило ся перед полуднем в однім з парків у всхідній дїльници міста і рушили величавим походом. 25 музичних капель, що грали марсилєзу і около 1000 полїціянтів, супровожали похід. Коли чоло походу дійшло до місця недавної катастрофи, де згинуло 146 дївчат, капелї заграли похоронні марші. Сотки прапорів і написей несено в ходї, однак богато з них сконфіскувала полїція, як революційні. Три дївчині несло прим. прапор з написею: „Коли вже раз пробудите ся, невільниці?", иньші написи жадали відклику війск з над мексиканської границї і т. п. Демонстрація випала взагалї величаво і на видців робила імпонуюче вражінє своєю повагою.

¶ Сими днями детективи виловили цїлу шайку збродниярів, що мали бути на услугах робітницьких юнїй (!? — Пр. Ред.) Сї злочинцї минувшого року висадили в воздух динамітом дім, в якім містила ся редакція часописи Таймс в Лос Анджелес, Калїфорнія. Злочину допущено ся для того, по[що р]едакція Таймса ворожо відносил[а ся д]о робітничих орґанізацій і юнїй. [При е]кспльозії погинули усї робітники і редактори часописи. Недавно знова вони підложили динаміт під фабрику желїза в Міннеаполїс. Кромі злочинців арештовано також кількох урядників юнїї, підозрілих о співучасть. Всїх перевезено до Лос Анджелес, де відбуде ся процес. Робітничі юнїї порішили зібрати чверть міліона долярів, аби боронити своїх урядників.

¶ 30-го м. м. вибрало ся 168 учительок з Ютики на прогульку до Вашинґтону. Спеціяльний трен, яким вони їхали, летячи по 50 миль на годину, розбив ся коло Істон, в Пенсильванії. 11 цвитучих, в веснї житя, людей, найшло страшну смерть під розвалинами потягу, двоє віднесло такі тяжкі ображеня, що лїкарі не мають надії до удержаня їх при житю. Кромі сего три особі зістали тяжко, а десятки легко покалїчених. 8 осіб не найдено зовсїм. Припускають, що вони згоріли, позаяк розбиті вози потягу в мить, в наслїдок експльозії ґазу почали горіти. Урядники пенсильванїйської желїзницї не дають нїякого виясненя про катастрофу. Загально однак припускають, а так само говорить і смертельно ранений паляч нещасливого потягу, що причиною катастрофи були спорохнавілі пороги, на яких спочивали шини, і надто слаба будова желїзничої дороги. Більшість оставших при житю вернула спеціяльним поїздом до Ютики. На двірци стрінули їх непроглядні товпи народу. Був се сумний поворот, бо всї вертаючі принесли на собі слїди катастрофи в видї обандажованих голов, рук, ніг. Усї клунки і гроші прогульковців пропали рівнож у огнї. Більшість дійсно нічо більше не вратувала, як се, що мала на собі. Лиш кілька учительок було на стілька розумних, що гроші мали сховані при собі.

¶ Віктор Берґер, соціялїстичний посол в конґресї в Вашинґтонї, вручив там петицію, підписану 90.000 людьми і жадаючу безпроволочного усуненя американьских війск з над границї Мексика.

¶ На днях прокуратор Злучених Державах, Вайс арештував звісного дра Гартмана, що то оголошуючи себе шумно по всяких часописях, як специялїст від невилїчимих, застарілих слабостей, натягав і визискував немилосерно темних людей. Се арештованє являє ся дальшим звеном у рядї процесів, які виточило тутешне правительство усяким „медичним інститутам".

¶ Через обміну рівнозвучних писем підписаних в імени повстанців через Франціска Мадеро а в імени мексиканського уряду, через ґенерала Навафро заключено в Мексику пятьдневний роз'єм. Протягом того часу нї з одної, нї з другої сторони не відбуде ся нїякий зачіпний рух, а провянт і ліки для обох воюючих сторін можуть бути перевожені зі Злучених Держав без нїякої цлової оплати.

¶ Самоубійство з любови. В одній угорській місцевости відібрала собі житє 13-лїтна дївчина з любови. Залюбила ся в однім молоденькім попику. Перед смертию написала на карточцї, через що відбирає собі житє.

¶ Одурений дозорець. Дозорець вязнів в Лїнебурґу, Ґустав Мертін, ставав в місяци січни перед судом за се, що при його помочи втік оден з вязнів на свободу. Справа представляла ся ось як: Вязневи Драєрови, засудженому на довголїтну вязницю, сприкрило ся сидїти в тюрмі, тому взяв ся на підступ. Розказав одної днини легковірному Мертінови, що має в лїсї коло Гарбурґа закопані гроші в сумі 14.000 марок і описав йому точно місце, де є гроші закопані. Мертін шукав довший час за грішми, але не міг їх найти; тому, щоби без труду найти скарб і стати богачем, взяв потайком із собою Драєра. Та на дорозї втік Драєр, Бог зна куди, сьміючи ся із Мертіна, якого вивів в поле і який за свою легковірність мусить терпіти, бо суд засудив його на два роки вязницї.

¶ В місцевости Livermore, Ky. в театрі, розіграла ся на дни 21-го м. м. правдива крівава траґедія, в якій взяли чинний удїл мурин, Поттер а з другої сторони цїла товпа білих. Мурин застрілив одного білого і сховав ся в пивницю театрального будинку. Товпа найшла його однак; звязано йому руки у зад, привязано його до стовпа на сценї почім 50 людий вистрілило до нього з дубельтівок. По виконаню сеї варварської процедури, спущено занавіс, і публика вдоволена розійшла ся домів.

¶ В бразилійській армії панує величезне невдоволенє, яке кождої хвилини може обявити ся певним бунтом. Причин треба шукати в поступованю военного суду, який засудив богато офіцирів і жовнїрів за участь в недавній революції фльоти, мимо того, що бунтівникам приобіцяно сьвято безкарність.

¶ Чехи на памятник Шевченка. Між Чехами завязав ся комітет, що має сьвяткувати память Шевченка. Сей комітет звернув ся до чеського народу і просить збирати гроші на памятник Шевченка в Київі.

¶ Російська цензура а наша. Як відомо, львівська польська прокураторія конфіскує майже кожде число українських ґазет, а ц. к. карний пресовий суд кожду конфіскату затверджує. Ще не було такого випадку, аби суд не послухав прокуратора в справі українських ґазет. За те в Росії, хоч який там уряд жорстокий, то суд поступає інакше. Недавно російська прокураторія сконфіскувала такі українські брошури: „Малий Кобзар", „Як повстало кріпацтво на Україні" і ще одну брошуру вид. „Час". Справа пішла до суду і київська судова палата ту конфіскату знесла. Се можна пояснити хиба тим, що київські суди не є так засліплені шовінізмом, як наші галицькі суди.

¶ В однім з російських фабричних місточок появив ся „новий пророк", простий зарібник, званий Ґрішка Босой, який уважає себе реформатором людскости. Його викидали вже кілька разів з місточка, замикали навіть в домі божевільних, але як лиш його знова випустили, він дальше проповідував свої науки. І найшов досить поклонників та заложив щось в роді сьвятині, яку назвав „Ямою". Там відбувають ся нічні сходини і дивовижні церемонії. Сектярі бють в велику бочку сьпіваючи „Христос воскрес", читають письма, які їм Ґрішка обяснює, доказуючи, що туй-туй прийде величезний змій о семи головах, якого він вбє, а потім вже буде кінець сьвіта. Около півночи всі падуть лицями на землю і лежать довгий час нерухомо, бо се година чорта. Ґрішку уважають його поклонники сьвятим.

¶ Боротьба на смерть і житє між батьком і сином. В місцевости Ґлямбеґ, в Німеччині, розіграла ся оноді вельми траґічна родинна драма між батьком і сином. Лїсничий Гене в спорі із рідним сином попав в таку лють, що вхопив револьвер і хотів застрілити власну дитину. Загрожений хлопець, боронячись перед батьком, пробив його ножем в груди на смерть. Сина сейчас арештовано, але після судового доходженя випущено, бо показало ся, що він дїлав лиш в власній обороні.

¶ Утеча перед женитьбою. В однім селї в Ірляндії став ся сьмішний та рівночасно сумний припадок. В місцевій церкві мало відбути ся вінчанє молодої пари. Вже зійшли ся були всі гості, а молоді стояли вже перед сьвящеником. Та сьвященик в тій хвилї за якоюсь орудкою віддалив ся. З сеї нагоди скористав молодий, вийшов скоренько з церкви і втік. Сьвященик приходить давати шлюб, а молодого нема. Всі почали за ним шукати, але по нїм і слїду не найшли, бо він сїв на найблизшій станції до поїзду і втік так перед женитьбою. Можна собі представити, в якій розпуці могла бути молода дївчина.

¶ Несамовитий жовнїр. Поміж новобранцями в Букарешті (Румунія), є оден Гриць Александреску, який ночами драпає ся звичайно по ринвах і по дахах домів. Кождої ночи, точно о 12-ій годинї, перелїзає сей несамовитий жовнїр через вікно, майже голий, бо лише в сорочці, спинає ся ринвою на дах і тут проходжує ся цїлу ніч. Всї стараня відвести його від сеї „манєри" не принесли нїякого успіху; у військовім шпиталю повторяла ся та сама історія. О 12-ій годинї збирала ся на улиці цікава публика і з великим заінтересованєм слїдила за рухами люнатика.

¶ Парасолї з віконцями, се найновійший винахід Анґлійців. В парасолю суть на всїх боках малі віконця, так, що йдуча під ним в часї дощу людина вигідно може бачити все навкруги і в час уступити ся другій, чи то зійти з дороги автомобілеви або возови.

¶ Смерть через друкарську похибку. В Парижи жінка якогось Турнїє, хотячи привернути до притомности пяного чоловіка, відписала з книжки п. з. „Народний лїкар" д-ра Жоржа Міґота рецепту проти перепою: „Води 100 ґрамів, мяткової води 15 ґр., а амоняку 15 ґрамів, зажити в трьох порцяіх. Картку з тим приписом післала вона до аптики, котра й видала лїк. По зажитю другої порції Турнїє помер. Причиною його смерти, як показало ся, була друкарська похибка. Припис лїкаря був: „амоняку 15 капель" а друкар видрукував 15 ґрамів. Суд засудив д-ра Міґота за проступок проти безпеченсьтва житя на три місяцї вязниці й 100 франків кари, аптикаря за виданє препарату без справжньої рецепти на місяць вязниці і 100 франків кари. Крім сего мають вони заплатити судові кошти, заплатити панї Турнїє одноразово 1000 франків і виплачувати доживітє річно 300 франків, а сиротам по Турнїє теж ренту по 300 франків річно до повнолїтности.

¶ Кровава рукопись. Часопись „Nuova Rivista di Fanteria" подає незвичайно інтересний документ із російсько-японської війни. Коли японський адмірал, Тоґо, задумав перший напад на Порт Артур, вишукав для сего дїла добровольців. Він жадав, щоби сї добровольцї, мимо пекольного огню із гармат, і незважаючи на грізні морські міни, вдерли ся аж до проливу пристани і замкнули вихід. До сеї сьмілої виправи, яка означала для кождого учасника майже нехибну смерть, зголосило ся около 2000 людей; між ними находив ся оден офіцир, який називав ся Гаяші, а який, щоби зазначити ще маркантнїйше свою готовість до всього, вкусив ся в палець, зібрав виплаваючу із рани кров і нею, немов би „червоним чорнилом" такий лист написав до коменданта корабля: „Пане комендант! Я з великою охотою зголошую ся до віддїлу добровільців; прошу дуже, щоби ви мене вибрали, а для піддержаня моєї просьби пишу сей лист моєю кровію". Коли про сей лист довідав ся японський мікадо, велїв собі його дати і схоронив на почеснім місци в цїсарськім музею, в Токійо.

¶ Скляні кораблї. Єще не удосконалили одного винаходу, а тут творить ся вже другий. В Калїфорнії будують тепер кораблї, в яких підводні части будуть обиті не зелїзом, але грубим склом, через які, як в байках, можна буде оглядати підводний сьвіт. Сьвітло, яке кидає в грубини моря дно корабля, заманює до себе велике множество риб. Винахід сей є дуже цікавий і практичний для риболовлї.

¶ Доми зі скла. Оден американський будівничий в північній Америцї твердить, що в будучности, може за 10—15 лїт, Американцї будуть будувати доми зі скла. Всї части, почавши від підвалин до даху, будуть зі скла. Великою користию при тих будовах буде се, що не будуть потребувати жадного мальованя анї тапет. Скло будуть виробляти в ріжних красках, після замовлень. Скло таке не буде прозоре, лише темне як лупок. Скляні доми будуть вільні від вохкости і гриба. Єсли міркованя того будівничого сповнять ся, то казки і небилиці про скляні доми і палати стануть ся правдивими.

ВІД ГОЛОВ. УРЯДУ Р. Н. СОЮЗА В АМЕРИЦЇ.

Розмет за місяць цьвітень 1911.

Розхід за місяць цьвітень с. р. єсть:

За померших членів або їх жени і за випадки калїцтва.

В.	162.	Югас Теодор	$800.00
„	229.	Чарнозський Вацлав	1000.00
„	1.	Дудяк Андрій	1000.00
„	13.	Панц Йосиф	600.00
„	195.	Падла Ілько	1000.00
„	104.	Чех Яков	1000.00
„	3.	Жидлович В. м. Настї	400.00
„	37.	Горошак Нас. ж. Ілька	400.00
„	95.	Чернянський Андрій	200.00
„	114.	Кардснич Іван	200.00
„	70.	Баран Александер	100.00
„	61.	Крамар Іван	100.00
„	192.	Врублїнський Яков	100.00
„	164.	Бабяк Йосиф	100.00

Разом	$7,000.00
Платня Гол. уряд. за марець	270.00
Адмінїстр. Союза за цьвітень	166.23
За календар руський. і слов.	2.694.45
Весь розхід виносить	$10.130.68

Розмет платить 11 642 членів на ціле посмертне (кождий по 82 цнт.) і 1627 членів на пів посмертного (кождий по 41 центів).

Крім того кождий член платить за орґан „Р. Н. Союза" по 10 центів, на Резервовий Фонд по 5 центів, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі, на Еміґраційний Фонд по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 1.00 дол., а на половину посмертного 59 центів.

Дм. Капітула, гол. предсід.
А. Шаршонь, гол. касієр.
С. Ядловський, гол. секр.

Перший Великий Пікнік

устроює Братство сьв. Володимира, від. 108, в Ню Йорку

в неділю дня 14. мая с. р.

в Юнїюн Парку в Бруклинї. Початок точно о 1-ій годинї по полудни. Цїна тікету 25 цнт.

На сей Пікнік запрошуємо всїх чесних Русинів і Русинок так місцевих як і з околиці.

Родимцї! лучає ся добра нагода спільно забавитись та повеселитись разом.

За добру і веселу забаву ручить
КОМІТЕТ.

Заходом укр. Тов. „Просьвіта" відограє ся пораз перший в Ню Йорку

Сватання на Гончарівцї

народна опера в 3-х діях Гр. Квітки Основяненка

в суботу дня 13. мая 1911 р.

в Webster Hall 119—125 E. 11 Str. поміж 3-ою а 4-ою евню New York. Галя дуже гарна, велика і весела для кождого з гостей.

По представленю

Великий Баль

Аматори добрі а музика знаменита.

Початок точно о годинї 7-ій вечером.

Тікети можна набути у п. Івана Ганц 26 Clinton St. New York і у пана Михаїла Угорчака 641 E. 11 St. — або в офісї 161 E. 4th St. В день представленя при касї о год. 6. вечер.

За Комітет Тов. „Просьвіта":
Гринько Маконишін, секр.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Покровитель і почетний член Р. Н. С.:
Їх Преосвящ. Стеф. Сотер Ортинський, перший руський Епископ в Америці.

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8, Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шарпонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
А. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Орґанізатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Редактор:
Осип Стеткевич, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Управитель друкарні:
Константин Кирчів, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу ш. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповнення свідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні деклярації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на деклярації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркнением слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Члени, котрі не вміє писати, має зробити на деклярації пером знак хреста, умієчий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справоздання т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду
Р. Народного Союза в Америці.

Ч. 1681 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Анна Василь отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Гомстед, Па., дня 14. лютого 1911.
Анна Василь.

Сьвідки:
Анна Паскас,
Сізі Форґач.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 152.
Марія Грега, предс.
Марія Есток, секр.

Ч. 1720 КВІТ $450.00

на чотириста пятьдесять долярів, котрі п. Катерина Гринявська, роджена Пилип, отримала як посмертну запомогу по браті Івані Пилип з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Любачів, дня 10. цьвітня 1911.
Катерина Гринявська.
Підписав о. В. Гошовський.

Сьвідки:
о. Вас. Гошовський,
Іван Гринявський.
Підписав о. В. Гошовський.

Ч. 1720 КВІТ $450.00

на чотириста пятьдесять долярів, котрі п. Олекса Пилип отримав як посмертну запомогу по браті Івані Пилип з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Любачів, дня 10. цьвітня 1911.
Олекса Пилип.
Підписав о. В. Гошовський.

Сьвідки:
о. В. Гошовський,
Іван Гринявський.
Підписав о. В. Гошовський.

Ч. 1722 КВІТ $700.00

на сімсот долярів, котрі п. Іван Бакун отримав як посмертну запомогу по Йосифові Бакун з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Загірі, дня 13. цьвітня 1911.
Іван Бакун.

Сьвідки:
Андрей Стельмах,
Іван Білецкий.

Ч. 1765 КВІТ $200.00

на двіста долярів, котрі п. Текля Кошевска отримала як посмертну запомогу по мужу Григорію Кошевскім з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Ратнавиця, дня 13 цьвітня 1911.
Текля Кошевска.

Сьвідки:
Даниїл Бардун,
Стефан Шамра.

Ч. 1787 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Марія Есток отримала як посмертну запомогу по мужу Юрію з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Гомстед, Па., (дати не подано).
Марія Есток.

Сьвідки:
Марія Грега,
Марія Ткач.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 152.
Марія Грега, предс.
Марія Есток, секр.

Ч. 1792 КВІТ $150.00

на сто пятьдесять долярів, котрі Марія Пиш отримала як надзвичайну запомогу за мужа Гаврила, котрий тепер в домі божевільних, з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Рамей, Па., дня 22-го цьвітня 1911.
Марія Пиш.

Сьвідки:
Іван К. Реселяр,
Софрон Пиш.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Відділ 58.
Василь Копильчак, предс.
Йосиф Ялечко, секр.

Ч. 1811 КВІТ $1000.00

на тисяч долярів, котрі о. Гр. Кульчицький (опікун) отримав як посмертну запомогу по о. Николаю Стефановичу з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.

Мікісракс, Па., дня 26 цьвітня 1911.
о. Гр. Кульчицький П., опікун.

Сьвідки:
J. P. Colligan.
Теодор Гут.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 53.
Ник. Войтович, предс.
Алекс. Витязь, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

Усіх Вп. п. місцевих секретарів

відділів Р. Н. Союза просить ся братські оголошеня в справі мітінґів призначені до друку в рубриці „Рух в відділах Р. Н. Союза" присилати в сей спосіб, щоб вона найшли ся в редакції найпізнїйше в понедїлок рано того тижня, у якім мають бути поміщені в часописи. Усї оголошеня, які прийдуть до редакції пізнїйше як в понедїлок, не будуть поміщені скорше аж на другий тиждень.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Бр. св. Андрея, від. 12. повідомляє, що братські мітінґи відбувають ся в кожду третю недїлю в місяцю, в церковній галї при Chestnut Str. Взиває ся всїх членів, аби точно платили усї місячнї належитости, бо хто не заплатить оден місяць і не оправдає ся з того, зістане виключений з Р. Н. Союза. — А. Трембач предс.; Ст. Оліяр, кас.; А. Серафин, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Тов. „Сокіл", від. 218, подає до прилюдного відома, що 14-го мая відбуде ся річний мітінґ. Вибір нового уряду. Неявивший ся член підпалає карі після статута. Всї довги до тов. каси мусять бути точно заплачені. — Й. Сокіл, предс.; М. Боґдан, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Братство св. Володимира, від. 108, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 6. мая 1911 р. в гали під ч. 167 Е. 4-та улиця в Ню Йорку. Почато точно о 8 ій годині вечером. Просить ся прибути на сей мітінґ, позаяк будуть важні справи до залагодженя та вибір нового уряду на будучий рік. Хто не прибуде на сей мітінґ, заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. — А. Денеґа, рекорд. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Повідомляє ся членів Тов. „Зоря", від. 69, що надзвичайний мітінґ відбуде ся дня 6. мая 1911. т. є. першої суботи по першім в гал̈ї під числом 257 E. Houston Str. о год. 8-ій вечер. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник $1.00 кари. — А. Титла, секретар.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Поміч в Чужині", від. 215, подає до відомости всім своїм членам, що мітінґи відбувають ся в першу суботу по першім в Echo Hall під ч. 431 E. 6-th Str. межи Ave. A. a 1-st Ave. в Ню Йорку. — Симеон Кучма, секр. 182 Ave. B., New York.

Подяки.

I.

Отсим складаю Головному Урядови Р. Н. Союза в Америці, на руки п. Дм. Капітули, Гол. Предсідателя сердечну подяку за скоре і точне виплачене мені посмертної запомоги в сумі 3420 корон.

Загірні, дня 13-го цьвітня 1911.
Іван Бакун.

II.

Я, Текля Кошевська, отсим сердечно дякую Головному Урядови Р. Н. Союза за скоре і точне виплачене мені посмертної запомоги в касі Р. Н. Союза в сумі 975 корон по моїм мужу, бл. п. Григорію Кошевськім. Не менче сердечну дяку шлю в імени моїх двох сиротинок, Івана і Марії, за виплачене їх сиротинських частин, які є іх імени вложилисьте в касі сиротинського суду в Буковськім. Дай Боже, щоб Р. Н. Союз розвивав ся як найкраще, та щоб усушував гіркі сльози вдів і сиріт.

Ратнавиця, 13-го цьвітня 1911.
Текля Кошевська.

Виказ нових членів, котрі приступили до Р. Н. Союза в місяцю мартї 1911 р.

В. 1. Кузмич Стеф.
В. 3. Кузмич Іван, Поливка Семан.
В. 5. Бутала Іван, Клачик Мих.
В. 13. Атаманюк Іван.
В. 16. Маценко Мих., Паславський Мих., Шемеля Іван, Супинка Ник.
В. 20. Сенко Йосиф, Ціхон Стеф.
В. 25. Баюш Гриць.
В. 26. Гнатко Матей.
В. 28. Онуцканич Матій, Бурак Павло, Боярський Стефан, Ґутер Йосиф, Лешчик Іван, Ґузий Антоній.
В. 29. Моряк Френк.
В. 33. Добан Павло.
В. 40. Поляшко Іван, Волянський Михайло.
В. 47. Михней Томко, Познар Томко, Манько Іван, Середніцький Николай, Цмай Іван.
В. 48. Мишливець Петро.
В. 54. Билянич Іван, Ціхон Гнат.
В. 57. Дзямба Петро.
В. 58. Концевич Войтко.
В. 60. Заячук Марія, Дурдело Марія.
В. 61. Качмар Андрей.
В. 65. Ґорун Іван.
В. 70. Каменський Станїслав, Ґіль Василь, Маґура Іван, Гринько Іван, Савчак Іван, Гнатик Дмитро.
В. 72. Сомош Андрей.
В. 76. Стойко Роман.
В. 84. Матлаґа Андрей.
В. 85. Житкевич Еміль, Андрусяк Онуфер.
В. 87. Стець Андрей.
В. 90. Хомович Семан, Ядах Вінцентий.
В. 92. Цаспонь Френк.
В. 95. Крайняк Мих., Ванца Мих.
В. 99. Остапюк Петро, Чупіль Петро, Бойко Андрей.
В. 104. Костик Кася, Корятко Дмитро.
В. 106. Галаса Олекса, Галаса Стефан, Глиняний Іван, Парубій Николай, Шведа Йосиф, Кунчак Василь.
В. 108. Бабульский Теодор, Драбик Василь.
В. 113. Панчик Митро.
В. 115. Ткач Войцїх.
В. 117. Литвинович Вінцентий.
В. 121. Боярський Йосиф, Недвич Юрий.
В. 129. Чміль Михайло, Чорний Николай.
В. 130. Гевко Стефан, Муц Юрко.
В. 133. Ґураль Іван, Ткач Василь.
В. 142. Дачко Михайло, Бернат Войцїх.
В. 143. Чапор Михайло.
В. 144. Крищун Іван, Петрович Ольга.
В. 148. Бранецький-Ванькович Ник.
В. 149. Штадник Іван, Ґуберак Василь, Пасечник Дмитро, Петришин Френк, Савич Павло, Джинджиристий Олек., Тербович Теодор, Чичик Федько, Рудик Іван, Стецків Онуфр., Бойко Мих., Ворко Іван.
В. 152. Валячик Марія, Лайош Марія.
В. 153. Старчунь Луць.
В. 154. Патас Павло.
В. 155. Маруськ Стефан, Роскош Василь.
В. 157. Панько Андрей.
В. 159. Коваль Николай.
В. 161. Сволек Людвік.
В. 162. Низинкевич Петро, Подлецький Николай, Родзинський Вас.
В. 177. Фарян Василь, Савчук Стефан.
В. 179. Іскот Стефан, Ломиковський Петро, Ілечко Василь, Качай Василь, Земба Франко, Дацишин Ілія.
В. 180. Навродський Іван, Пиндак Федор, Ільків Циприян.
В. 182. Проць Стефан.
В. 187. Урсяк Іван, Урсяк Зофія.
В. 188. Ломняк Федор.
В. 192. Дунеч Олена.
В. 199. Барнай Ілона, Стричко Зузанна.
В. 204. Вовк Іван, Ганц Іван.
В. 205. Антонишин Лешко, Феделеш Іван.
В. 209. Черняк Дмитро.
В. 212. Циґанко Іван, Спрок Іван Сувак, Іван.
В. 213. Вельґус Йосиф, Янишин Стефан.
В. 217. Іжак Ксеня.
В. 218. Демчак Мих., Притула Іван, Касанчт Теодор, Бреска Іван, Ґіль Семко, Саладуха Мих., ...ячин Теодор.
В. 221. Матущак Асафат, Шепеляк Петро, Мулик Олекса, Хитряй Стефан, Хитрий Олекса, Пак Іван.
В. 223. Куземка Ілько, Руденський Федь, Ярома Юрко.
В. 227. Дуда Тимко.
В. 237. Вандровський Іван.
В. 241. Конасевич Катерина.
В. 242. Паленичка Андрей, Шумський Панько.
В. 246. Мартинів Мартин, Дячук Теодор.
В. 248. Муран Марія.
В. 249. Луцаний Мих., Коляр Павло.
В. 252. Шебеш Анна, Бульгас Марія, Цимбаліста Анна.
В. 255. Проць Іван, Максимюк Михайло.
В. 257. Кирчак Стефан.
В. 258. Петрикович Франко.
В. 259. Правец Петро, Максим Іван.
В. 274. Боровицький Дмитро, Павелко Николай.
В. 275, Сутак Марґарета, Боднар Анна.
В. 281. Рось Антін.
В. 283. Грубий Мих.
В. 286. Решемар Петро.
В. 296. Войтович Дмитро.
В. 297. Онищук Іван, Шмандюк Мих.
В. 298. Кузьо Іван, Рущак Йосиф, Дворник Михайло.
В. 299. Рилик Мих.
В. 300. Бр. св. О. Николая в Johnstown, Pa.; Гомонко Іван, Жуцїдло Іван, Марчак Іван, Яцина Яким, Гицок Іван, Швець Іван, Клепак Мих., Лїнинський Мих., Ільчишин Василь, Сандак Мих., Іваник Стефан, Шибак Войтек, Блажейовський Йосиф, Гавриляк Мих., Пилип Гриць, Загородчиек Ілько, Кость Гриць, Крутий Йосиф, Масний Іван, Гедьо Мих., Кухта Іван, Тишек Мих., Тишек Семен, Фостик Іван, Канцїр Дмитро, Яблоньский Гриць, Дораш Іван, Кучма Іван, Курявчак Дмитро, Солонина Іван, Василишин Мих., Наводило Гриць, Шрешнїцький Мих., Кавчак Захарій, Томків Атаназий, Биланич Йосиф, Олїйник Онуфер, Биланич Филип, Березовський Іван, Петренко Дмитро, Микита Василь, Масний Федор, Красуляк Іван, Геряк Федьо, Чаплинський Ілько, Сироїд Антонько, Гинташ Іван, Кравчик Дмитро, Возняк Василь, Сембрак Олекса, Гурський Михайло, Стельмах Михайло, Макар Михайло, Березїнський Гриць, Шпеґа Іван, Шеремета Николай, Сеньчишин Михайло, Павлишин Іван, Каплун Роман, Голубець Іван, Андрущко Михайло, Борсук Йосиф, Ґутиць Гриць, Борківський Михайло, Баган Петро, Киндаяра Дмитро, Кучма Йосиф, Красуляк Сташко, Махник Василь, Іванців Михайло.
В. 301. Братство св. Димитрія в Chicago, Ill. Мельник Дмит., Ясевич Вас., Мидзяк Йосиф, Пуцик Стефан, Доманьчук Йосиф, Семків Теодор, Панчук Михайло, Кондратюк Роман, Бучяк Йосиф, Смаль Андрей, Кучер Лука, Мельничук Іван, Олійник Стефан, Думаньчук Михайло, Ґаб Теодор, Ґаб Мирон, Моранець Никола.

Дідусь.

— Прошу єгомостя!

— А що там?

— До хорого. Чоловік чекає.

— До хорого, до хорого, — говорив панотець, протираючи заспані очи.

— Най іде до дяка, щоби церкву відчинив і прилагодив що треба!

Служниця замкнула двері і чути було, як у кухни повторяла панотцеві слова.

Панотець повернув ся на ліжку і підняв ковдру, що зсувала ся з нього.

— До хорого. Га, що робити! Треба йти. А тут так добре спати...

Ніколи сон не вдасть ся таким смачним, як тоді, коли нам не дають спати.

Легонько зсунули ся повіки на сонні очи, гадка про хорого навела спомини дзвонів і під вражінєм їх глухого, далекого гомону, панотець заснув на ново.

— Прошу єгомостя, прошу єгомостя!

— А що там?

— Дяк вже пішов до церкви. Чекає.

— Чекає? Скажи, що я йду.

За малу годину вулицею з церкви в село ішло двоє людий. Вони потапали в мори білої мраки і оден другого майже не бачив так, що прохожі лишень на знак дзвінка клякали, як годить ся клякати, коли сьвященик іде з Паном Богом.

На дворі був осінний приморозок; сільське, як тісто в діжи розміщане болото, стяло ся і сьвітило брудними кристалями. Під ногами вони ломили ся і видавали легонький хрупіт. Панотець почув зимно і скорив, дяк собі поспішав і що третий-четвертий крок дзвонив. Так перейшли довженну вулицю, аж опинили ся за школою, біля керниці.

— То тут! — озвав ся дяк.

— Тут? — повторив сьвященик і відчинив ворота.

Його здивувало, що на подвірю було зовсім тихо. Ніхто не вийшов на стрічу, не було сусідів, свояків, сільських лікарів і лікарок.

— А може то не тут? — спитав пан-отець дяка.

— Ні, таки тут, старий Скригома хорий. Я прецінь знаю.

— Ну, як так, то ходім! — І вони увійшли в хату. У хаті тишина. Пусто як вимів. Лиш постіль лежить розвікрита, але недужого нема.

— Гей, є тут хто? — крикнув дяк, заглядаючи до кухонки, комори і до сьвітлиці. Ніхто не відповів, лиш кури озвали ся на поді.

Нема що. Підождім... Сіли на лаву і чекають.

А тут і сонце засьвітило і мрака піднесла ся висше хлопа. Сидять і ждуть, коли чують, на дворі якийсь крик: Ацю! Ацю!

Вийшли на поріг. Старий дідусь, босий, простоволосий, ганяв за годованими підсвинками і на силу старав ся їх намовити, щоби зайшли до кучі. Але годованці, немов насьмівали ся з безсильности та неповоротности старого, бігали собі по цілім подвірю і видко, мали велику охоту заглянути в город, що був забезпечений невисоким плотом і ворітцями з ріща.

— Ацю! Ацю! — кричав старий, блендаючи худими ногами.

— До кучі!

Панотець дивив ся якусь хвилю, а там і став непокоїтись. — А що то ви собі думаєте! Посилаєте по мене, стягаєте з ліжка, не знати на що і по що! Хто у вас хорий? Старий подивив ся на пан-отця і кивнув головою.

— Та-то я, прошу отця духовного, то я вмираю.

Отпеви було того за богато.

— Що. то ви собі жарти з мене робите, чи що? Вмирає і за безрогами бігає по цілім обістю!

— А якже, прошу отця духовного? Як вийшли, то треба загнати. Ацю! А то пішли би в город, або до сусіда. Ацю!

Годованці, як побачили таку поважну підмогу, зайшли зараз до кучі. Дідусь ще раз накричав на них і замкнув дверцята на грабовий кілок.

Аж тепер підійшов до пан-отця і поцілував його в руку.

— Най отець духовні будуть вибачні і на мене не гнівають ся! Але звичайно, вийшли, так треба загнати.

Панотець змяк. Гнівати ся не міг, бо мав серце добре і до людий прихильне, а в тім, гнівати ся не було й за що.

— Я не гніваю ся, — озвав ся лагідно — але все таки, трудити мене, коли нема потреби, то несовісно. Ви прецінь такі здорові, що в неділю самі до церкви прийшли би та висповідали ся.

— Ох Боженьку ти мій! Де там в неділю! Де! Я ось хто знає, чи до полудня дочекаю. Я лиш на силу жду на вас. Так мені, Боже, що на силу!

— Добре на силу — погадав собі панотець, входячи в хату... Старий пійшов до комірки перебрати ся в чисту одежу. За хвилю вийшов чистий і причесаний. Пан-отець не спішив ся. Не бачив потреби. Йому хотіло ся побалакати з дідусем, що був смертельно хорий і проте бігав по подвірю за безрогою.

— А давно ви нездужаєте? — спитав пан-отець сідаючи на ослін.

— О, з давна, з давна. Ніби так, боліти, то мене нічо не болить, але сила кудись поділа ся. Нічо її в костях не чую. І в грудях чогось так холоне. Виразно смерть.

— Ну, і якже, нікого у вас нема? Самі сидите як пустельник? І здоровому самому нудно, а не то хорому.

— Та я не сам, прошу отця духовного, є в мене діти; добрі, добрі діти. Гріх був би нарікати.

— Добрі, а за старого не дбають.

— Дбають, отче духовний, дбають. Ще й як дбають! Нині жадне з хати не хотіло вийти. Обступили мене тай плачуть. Але я кажу: Чого тут плакати? Йдіть кожде до свого. Мене не пильнуйте, бо ніхто мене не вкраде; а як маю вмирати то і так умру, без вас. Ти, Гриньку, кажу до старшого сина, йди на Змийну. Ріля готова, давно час сіяти, а нуж прийде похорон і знов відтягне ся, а тут вже і приморозки потягають. А ти, кажу дочці, йди до міста та накупи чого треба. Знаєш, прийде що до чого, то в наших жидів у двоє дорожше. Невістку я післав на друге село, щоби дала знати своїм, а зять пішов по отця духовного та мав поступити до теслів. Так лежу я сам, коли чую, підсвинки вийшли! Треба загнати. Підвів ся я та якось, славити Бога, загнав. А отець духовні най не гнівають ся на мене, бо я таки на правду хорий. Дуже хорий.

Він поцілував пан-отця в друге і впевняв об своїй хоробі.

— Ну якже, і вам не прикро самому? — питав пан-отець.

— І не лячно? — додав від себе дяк.

— А чогож би лякатись? Нікого не вбив, нікому віку не вкоротив, не обікрав. Пережив своє, тай треба забиратись. То так, як той робітник. Зробить роботу тай до дому. Та чи то мені не час? Вже другий місяць, правду сказати, хліб сьвятий марную. Десь тая сила втікла, нічо не годен робити, а за дурно хліб дітий їсти, якось не добре. В горло не йде. От, славити Бога, що конець. Чого мені боятись? Дітий випровадив на люди, вивінував, розуму навчив, тай чого більше треба? Нема мені нічого боятиси ся.

— Можемо починати — обізвав ся сьвященник, зворушений словами старого.

— Почнимаймо в імя Боже — відповів дідусь і перехрестив ся тричі.

* *

Що лиш пан-отець вернув до дому і забирав ся снідати, як з дзвіниці озвав ся дзвін: бам, бам, бам!

Старий Скригома помер.

Пшениця засіяна, підсвинки в хлівци, трумна замовлена, доньки з міста що лиш не видно — міг ...

На проводи.

(З „Золотого Засіву".)

Ніжна, ніжна, мов росинка,
Доторкнулась струн моїх,
І, мов димка-невидимка,
Зникла в хмарах золотих.

Легше проміню ясного,
Мов легкий вітрець весни,
Впав до серденька мойого
Погляд любий, чарівний.

Сон кохання, сон надії
Тихо в серденьку бренить,
І крилата, вільна мрія
За тобою вслід летить.

Шепіт степу, гомін гаю
І сріблиста ночі тінь,
Злото сонця, щастя раю
І небесна височінь,

Все нагадує про тебе,
Квітко люба, запашна...
Ніжно вабиш ти до себе,
Мов надземна таїна.

Тихі річі, щирі річі
Буду в серці повторять,
Радість любої зустрічі
Буду довго памятать.

Ніжна, ніжна, мов росинка,
Доторкнулась струн моїх,
І, мов димка-невидимка,
Зникла в хмарах золотих...

Олекса Коваленко.

Веселий кутик.

Порада.

Деякі люди думають, що як сидить 13 душ за столом, то се вішує нещастє: хтось умре... Звісно, се дурниця, але як хто вірить в такі химери, то вірить... і мучить ся тим. — Отже в однім товаристві, на бенкеті, огляділи ся, що за стіл сіло тринайцятеро. Господарі й деякі гості збентежили ся. Тоді один гість і каже: — „Не журіть ся, панове, бо я буду їсти за двох, то вийде так, мов би нас було чотирнайцятеро!"

Циганчук.

У полі при дорозї сидів циганчук, а поуз нього парою добрих коний їхав пан. Порівнавши ся з циганчуком, пан сказав спинити коні і питаєть ся в циганяти: „А чого ти тут сидиш, хлопче?"

— Як чого? — відказує циганчук — може хто трафить ся, то одурю. — „Бач, — каже пані — таке мале, а вже думає когось одурити! А нуж, каже пан, одури мене!" — Ні, — відказує циганя — я дурю тільки людий простих; от — мій дядько, то можеб і вас, паночку, одурив. „А деж він — твій дядько? питає пан: хотіло ся-б знати, якби то він одурив мене!"...

Циганчук на те каже: — Дядько мій далеченько, верстов пять звідси буде. Та коли хочете, то я покличу його. — „А ну! — каже пан: тільки ти швидче, бо менї хутко треба їхати". Циганя побігло, та через хвилину вернуло ся й каже: — Коли ви, пане, хочете побачити мого дядька дуже швидко, то лайте мені свого коня. — „Щож, бери!" — каже пан. Одпрягли одного коня. Циганя як сіло, то й поїхало. Але відїхало трохи, повернуло ся знов до пана й каже: — Добре, дядька я кликну, та якже потім ми вдвох достанемось сюди до вас? як дасте ще другого коня, то поїду, а як ні, то не бачити вам, паночку, мого дядька, як власного вуха! — Думав, думав пан, а далї віддав циганчукови й другого коня та й каже: — Тількиж ти швидче, хлопче! бо менї до вечора треба бути дома". — Циганя-ж сидить на одному коневи верхи, другого держить за повід, поганяє та й каже сьміючись до пана: — Та на віщо вам тепер, паночку мій, дядько? Аджеж краще одурити вас можеб не зміг і мій дядько!... А далї як свисне, — тільки його й бачили!

Так і лишив ся пан з возом у полі без коний.

Синове пошановане.

В одного батька був син, уже й ... але він ніяк не міг відучити сина, щоб не звав так. Завчив ся...

Якось везли вони двома возами сіно; батько йшов попереду, поганяв біля одного воза, а син біля другого ззаду йшов.

Коли се хлопець якось не доглядів рівчака, та й перекинув ся з сіном: віз упав, та ще й його самого сїном привалив. — Хлопець тоді давай кричати: — „Іване! Іване!!"

Батько чує той лемент, але не озиваєть ся, — мов би не чує.

— „Іване! ратуй мене!!" — репетує хлопець.

Мовчить батько і ратувати не йде, — іде собі помалу...

Тоді хлопець давай гукати: — „Тату! тату! татусю!! ратуйте мене, бо сіно задавить!.. Татусю!"...

От батько спинив ся, тай побіг швиденько ратувати сина. Виратував, та й каже: — Бач, який ти! скільки я тобі казав, щоб ти мене не звав „Іваном", а звав батьком, то ти не хотів мене слухати, а тепер, як тобі лиха пригода сталась, то ти й згадав, як треба гукати!..

— „Е, Іване, — відповів син, — якби тобі таке лихо стало ся, щоб отак цілий віз сіна тебе привалив, то й ти-б мене „батьком" назвав!"

Отакий синок.

Як се воно сказано?

Іду я лісом, коли щось у шелестї забуряніло. Я туди, — а воно вири виочило, скали визубило; я його потягом — друк! а воно дригами — ног, ног! Забрало лози, та й побігло в хвіст.

Найбільше улюблені нації в Росії.

Яка є найбільше улюблена нація в Росії?

Се залежить для кого. Для Столипіна: субординація, для Ґучкова: махі-нація, для Пуришкевича: асиґнація, а для прочих горожан лишаєть ся тільки... резиґ-нація.

Жидачів-Бібрка ... головні вибори | фільськім таборі ... Краю, або перевезти його до ..., нехай удасть ся до нас.

Праця.

Ціла вселенна історія з також все, на що в округ собе глянеш, усе що побачиш в хаті, на полю, в лісі і в місті — все те зробив чоловік працею. А працює він не від примусом, не на те, щоби з голоду не згинути, бо таку борбу за істнованє могли вести півдикі предки, нині ми, живучи культурним житєм, працюємо для безупинного, постійного розвою. Розвій, то висший, поступ — се є ціль людства, котрого житє можна порівнати з могучою рікою, жерел тої ріки не знаємо, кінця її не доглянемо, бо він у безконечности.

Правда, що чоловік до своєї праці потребує багато умов. Одною з таких є природжені обставини (клімат, [доші, тепло] родюча ріля, географічне положенє) а також умови до праці є дарованє. талант чоловіка і його вихованє. Але з другої сторони не можна казати, що праця чоловіка залежить так безоглядно від тих внішних обставин, бо часто люди не користають навіть з найлїпших умов, а иньші на відворот: поборюють умови найтяжші і осягають успіхи більші від народів, які могли би при добрих умовах працювати.

Не належить отже представляти працю як борбу з природою, бо не є ся борба її цілию і чоловік не боре ся ніколи з природою як такою, лише старає ся силами природи, а властиво невеликими частями тих сил послугувати ся до висших своїх цілий. Ось тому працею здобуваємо не лиш те, чого треба нам на нині або на найблизшу будучність, але здобуваємо велику надвишку засобів по над те, щоби заспокоїти щоденні і найблизші потреби фізичного житя і сю надвишку, обертану на цїли культурні, називаємо **богатством** в значіню суспільнім.

Результатом праці є предмет, то є форма, в якій скристалізований дотеперішний поступ техніки. Техніка є способом роботи. Вона поступає, улїпшує ся і тому форма предмету постійно зміняє ся на лїпшу. Машини, відміни збіжа, породи скота, ростин і готові зироби — все те улїпшує чоловік і має в тім матеріял для дальшої продукції праці. Отже в результаті праці так як і в ній самій бачимо ту саму ціху: безперестанний розвій, поступ.

Коли все, що бачимо довкола, зробив чоловік очевидно з матеріялів, бо чоловік не сотворяє чогось з нічого, то власне праця дає нам свідомість нашого житя, вона зазвязком є лучником межи чоловіком а цілим зовнішним сьвітом. Праця є силою суспільного розвою, а сей є цілию нашою. Вона єсть обявом суспільним. Коли чоловік родить ся а властиво зачинає працювати, то застає вже готові взірці, способи і средства, які до тепер витворила суспільність. Виразом того є інститутиї і заводи (фахи) праці. Задля осягненя більших результатів праці і задля того, що ніхто не є не сторонним, ділять ся робітники на фахові гурти. Нині не представимо собі чоловіка, який би сам сповняв всі свої потреби: шив собі чоботи, одїж, сам управляв ріллю і вчив свої діти. На все є спеціялісти. А в більшім варстаті напр. кравецькім є знов спеціялісти: один від рукавів, другий від камізельок, третий шиє лише шаравари і через те набирають такої вправи, що працюють дуже а дуже скоро. Але як велику каменицю будують під доглядом будівничого фахові робітники (муляр, каменяр, тесля, слюсар, столяр, шкляр, маляр і т. д.) в порозуміню—так само в суспільности праця ріжних людий зливає ся в одну велику гармонію. Результатом праці правника, лікаря, поета користує ся ремісник, учитель і селянин. Будівничим в тут державах, яка совершала інституції для охорони загального ладу, для результатами є великим сполучником чоловіка в цілим людством. Балучить нас із минувшиною і будучностю. Ніхто праці не зачинає праці від початку (ніхто не зачне нині на ново будувати машини паровоі!), лише продовжуємо її від того місця, доки дійшло старше від нас поколїнє. Так само зроблять наші наслідники, бо покористують ся всіми дотеперішними здобутками. Отже праця є обявом тяглим, тревалим, безсмертним, вічним, є непроминною, вічною силою. Тільки той хто працює, є колісцем у великій, превеликій машині — людскости. Становиско чоловіка, то становиско працьовника, робітника; хто не працює, сей є паразит, бо ляк, нема для него місця в суспільности.

Але таке понятє треба опробити у чоловіка і в народі. Тільки сі роди, в яких жиє така традиція, така віра — буде добре служити свому народови. Тільки нарід який має таке понятє про працю, має сьвітлу будучність. Се можемо сказати про Англичан, Французів та Німців. На жаль, не можна сказати сего про Русинів.

Д. Л.

Що предсказує Едісон?

Співробітник часописи „Cosmopolitan Review" говорив зі знаменитим Едісоном, котрого просив сказати дещо про великі відкритя, що мають наступити в теперішнім столітю.

— Передовсім — сказав Едісон, при фабрикації меблів дерево заступить сталь. Сталеві меблі будуть 5 разів дешевші від теперішних, крім того вони будуть лекші. Папір зникне з обороту. Замість японського, веленового паперу, стануть уживати на книжки ніклевих листків, одну чотирохтисячну часть міліметра загрубшки. Нікель не гірше від паперу приймає друкарські чорнила, при чім в однім томі на 2½ цм. грубім змістить ся 40.000 сторінок, а коштувати ме не більше 6 франків (5 к.) знанє робити золото буде нетрудним для людий. Завдяки сему настане поважна зміна в области фінансів, бо чеканити золоті монети тоді кождий потрафить. Наконець появлять ся сильні електричні машини, котрі будуть самі сіяти, заволочувати і жати. Селянин будучини стане хеміком, ботаніком і економістом.

На нашу думку Едісон є безперечно великим винахідником, однак його сподіванє здаєть ся всеж таки дуже передвчасним.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ"

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жаданє листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділах Р. Н. Союза".

ОГОЛОШЕНЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центів від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і инші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменче 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 центів.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з горы та з цілости. В противнім разі оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім оно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає нїякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або в ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошеня несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає нїяких поквітовань.

Книжки

які можна дістати в друкарні „Свободи":

	цнт.
Америка	15
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з обр.	35
В Старім і Новім краю	25
Дещо про зьвірята	30
Еміґрант	15
Жовнїр	10
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Спол. Державах	15
Зуб за зуб	10
Коротка Історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казка про Жидів	15
Книжка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Навернений грішник	20
Народний рух австроугорських Русинів	15
Новий Завіт	2.00
О підземних скарбах	25
Оповіданя	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Розмова Поляка з Русином	10
Псалтир	1.00
Релїґійні вірованя	20
Русько анґлійський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люде	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Сонник	30
Товариска ворожка	15
Хто з чого жиє	15
Які то є люди на землї, з 20 образками	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Молитвенник малий	1.50
Вінець	1.50
Зборник	2.30
Бог Надежда моя	$2.50
Хлїб душі	2.50
Друг Душі	1.50
Друг Душі (в зв. опр.)	75

... цький П., опікун. 641 E. 11-th St., 2nd floor, New York ... Касапут Теодор, Буска Іван ... КОМІТ...